
Juni 2023

Kommunernes brug af børne- huse

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-491-4

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 SAMMENFATNING	5
Hovedkonklusioner	7
Fortolkning af lovgivning	8
Kommunens organisering og kapacitet	9
Forældrenes motivation	11
Samarbejdet mellem kommune og børnehus	11
Kommunens oplevede udbytte	12
Læsevejledning	13
KAPITEL 2 FORTOLKNING AF LOVGIVNINGEN	15
Misforståelse af børnehuset som tilbud	16
Definition af involvering af anden sektor	17
Afgørelsen om en børnefaglig undersøgelse	20
KAPITEL 3 KOMMUNENS ORGANISERING OG KAPACITET	24
Manglende viden blandt rådgivere om overgrebsområdet	24
Særlige rådgivere med viden om overgrebsområdet	25
Arbejdsgangsbeskrivelser rammesætter rådgivernes praksis	26
Nødvendigt med ledelsesfokus	28
Begrænset kendskab til finansiering af forløb i børnehuset.	31
KAPITEL 4 FORÆLDRENES MOTIVATION	34
Forældrenes motivation for et forløb i børnehuset	34
Lang transporttid til børnehuset	39
KAPITEL 5 SAMARBEJDET MELLEM KOMMUNE OG BØRNEHUS	42
Bevidsthed om hinandens positioner i familiens sagsforløb	42
KAPITEL 6 KOMMUNENS OPLEVEDE UDBYTTE	45
Kvalificering af kommunens praksis	46
Ventetid påvirker frister og aktualitet	51

Deltagelse på sagssamråd	55
BILAG 1 METODE	58
Undersøgelsesdesign	58
Fase 1 - gruppeinterview	59
Fase 2 - Spørgeskemaundersøgelse	60

Sammenfatning

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse af kommunernes brug af de danske børnehuse i sager, hvor der er viden eller mistanke om overgreb mod børn eller unge.

FORMÅL MED BØRNEHUSE

Jf. bekendtgørelsen¹ om børnehuse § 1, stk. 3, skal børnehuse sikre, at alle børn og unge, der har været udsat for voldelige eller seksuelle overgreb, får en koordineret og skånsom tværfaglig indsats i et børnevenligt miljø.

Børnehuset danner den fysiske ramme for den koordinerende tværsektorielle arbejde mellem kommune, politi og sygehusvæsen, hvilket skåner barnet fra at skulle genfortælle sin historie flere forskellige steder. Ud over en koordinerende rolle, tilbyder børnehuset forskellige indsatser blandt andet, udredninger, krisestøtte og konsultativ bistand, som varetages af personale med særlige kompetencer i forhold til håndtering af overgrebssager mod børn.

Undersøgelsen udspringer af, at der i Social- og Boligstyrelsens årsstatistik om de danske børnehuse er konstateret regionale og betydelige kommunale forskelle på, i hvor stor udstrækning børnehuse bliver involveret i sager, hvor der er viden eller mistanke om overgreb mod børn². Som del af aftalen "Børnene Først" er det besluttet, at der skal udarbejdes en undersøgelse af, hvad der ligger til grund for forskellig brug af børnehuse.

¹ [Bekendtgørelse om børnehuse](#)

² [Social- og Boligstyrelsens årsstatistik om børnehuse](#).

§

§1 I BEKENDTGØRELSE OM BØRNEHUSE

Børnehusene skal efter servicelovens § 50 a bidrage til den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50 i sager, hvor der er viden eller mistanke om, at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb, og hvor det er relevant for kommunen at inddrage sygehusvæsenet eller politiet. Det er fortsat kommunalbestyrelsen i barnets eller den unges handlekommune, der har myndighedsansvaret under hele forløbet i sager, hvor børnehusene benyttes.

Det er lovpligtigt for kommunerne at benytte børnehuset, når følgende tre kriterier er opfyldt:

- Der er viden eller mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for voldelige eller seksuelle overgreb, jf. servicelovens § 50 b
- Kommunen træffer afgørelse om udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse eller afgørelse om at revidere en allerede udarbejdet børnefaglig undersøgelse, der foreligger i sagen, hvis en sådan findes, jf. bekendtgørelse om børnehuse § 1.
- Politi eller sygehusvæsen er inddraget i sagen jf. bekendtgørelse om børnehuse § 1.

Undersøgelsens formål

Undersøgelsen ser nærmere på, hvilke forhold der har indflydelse på kommunernes brug og involvering af børnehuse i sager, hvor der er viden eller mistanke om overgreb mod børn eller unge. Undersøgelsen besvarer følgende arbejdsopgavespørgsmål:

- Hvilke forhold har betydning for kommunernes involvering af børnehusene? For eksempel forhold relateret til forståelse af lovgivningen, geografi, samarbejdsrelationer med videre.
- Hvilke årsager er der til, at kommunerne undlader at involvere børnehusene i de tilfælde, hvor de, jf. bekendtgørelsen, burde?

METODE OG DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen bygger på følgende datakilder:

- Fem gruppeinterview med rådgivere og teamledere på børne- og familieområdet, som har erfaring med brugen af børnehuse fra fem forskellige kommuner.
- Fem gruppeinterview med ledere og medarbejdere fra de fem børnehuse.
- En landsdækkende spørgeskemaundersøgelse udsendt til teamledere eller faglige koordinators på børne- og familieområdet i 97 kommuner³. 94 kommuner har besvaret spørgeskemaet.

Med udgangspunkt i henholdsvis kommuners og børnehuses perspektiv kortlægger de kvalitative interview, hvilke forhold der kan have betydning for kommunernes brug. Den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse bygger på resultaterne fra interview med kommuner og børnehuse. I spørgeskemaundersøgelsen afdækker vi i hvilket omfang perspektiverne fra interviewene gør sig gældende for øvrige af landets kommuner.

Undersøgelsens metode uddybes i bilag 1.

Bemærkning: Denne type bemærkningsboks bliver løbende brugt i tilfælde, hvor Ankestyrelsen forholder sig til kommunernes eller børnehuses udsagn.

HOVEDKONKLUSIONER

I dette afsnit beskriver vi undersøgelsens hovedkonklusioner. Hovedkonklusionerne er delt op efter fem hovedtemaer.

Helt overordnet viser undersøgelsen, at der er forhold relateret til en række forskellige temaer, der kan have betydning for kommunens brug af børnehuset. I interviewene fremhæves forhold relateret til følgende temaer:

> Fortolkning af lovgivningen

³ Læsø Kommune har en aftale om forpligtende kommunalt samarbejde med Frederikshavn Kommune på området.

- > Kommunens organisering og kapacitet
- > Forældrenes motivation
- > Samarbejde mellem kommune og børnehus
- > Kommunens oplevede udbytte

FORTOLKNING AF LOVGIVNING

Forståelse af lovgivningen

Børnehuset skal involveres, når de tre forskellige kriterier om henholdsvis viden eller mistanke om vold eller overgreb, afgørelse om børnefaglig undersøgelse og involvering af mere end en sektor er tilstede i sagen⁴.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 82 af landets kommuner oplever, at det fremgår klart af lovgivningen, hvornår børnehuset skal involveres i konkrete sager. Det fremgår dog af interview med børnehusene og de fem kommuner, at der kan være tvivl eller forskellig forståelse af lovgivningen, der kan påvirke kommunernes brug af børnehuse. Generelt efterspørger børnehusene en tydeligere definition i lovgivningen af, hvilke sager som er relevante for børnehuset.

Et tvivlsspørgsmål handler om, hvorvidt det er nødvendigt at indhente samtykke fra forældrene, inden sagen henvises til børnehuset. Hvis kommunen har en forståelse af, at forældrene skal give samtykke, kan forældrenes indstilling til børnehuset blive afgørende for, om sagen kommer i børnehuset.

Bemærkning: Kommunens indhentning af samtykke fra forældrene til brugen af børnehuset er ikke et lovkrav, hvilket bliver uddybet på side 22.

Et andet tvivlsspørgsmål handler om, hvorvidt kommunerne opfatter brugen af børnehuset som et tilbud frem for et lovkrav, når kriterierne er opfyldt.

Herudover kan kommunerne have forskellig forståelse af, hvornår der er tale om, at henholdsvis sygehusvæsen og politi er involveret i en sag, hvilket er et af de tre lovmæssige kriterier for anvendelse af børnehuset. Alt efter om "involvering" defineres som værende allerede ved den indledende sparring med politiet, eller om det først er ved anmeldelse af sagen, kan det have betydning for kommunens brug. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 66 af landets kommuner anser anmeldelse til politiet som definition på involvering.

⁴ Jf. servicelovens § 50 b og bekendtgørelse om børnehuse § 1.

Bemærkning: Definitionen af involvering af anden sektor fremgår ikke af lovgivningen, hvilket bliver uddybet på side 17.

Prioritering af politiets vurdering

Ved interviewene beskriver både kommuner og børnehuse, at kommunerne ofte tager en indledende drøftelse om sagen med politiet. I den forbindelse påpeger børnehuse, at politiets vurdering af sagen vægter tungt. Børnehuse ser tilfælde, hvor politiets vurdering af, om sagen bør anmeldes, eller om der kan rejses sigtelse i sagen, er afgørende for, om kommunen sender sagen i børnehuset. Det er ifølge børnehuse problematisk, da der stadig kan være behov for en udredning af barnet i forhold til vold eller overgreb, selvom der ikke nødvendigvis er nok beviser til en straffesag.

Bemærkning: Forskellen på den strafferetlige og socialfaglige vurdering, og at politiets vurdering ikke må spille en rolle i kommunens vurdering vil blive uddybet på side 18.

Vurdering af afgørelse om børnefaglig undersøgelse

Et af kriterierne for brug af børnehuset er, at kommunen træffer afgørelse om en børnefaglig undersøgelse. Kommunens vurdering af sagens alvorsgrad, og dermed hvorvidt de udarbejder en børnefaglig undersøgelse, er ligeledes afgørende for kommunens brug af børnehuset. Her udtrykker børnehuse, at de i nogle sager vurderer alvorsgraden højere end kommunen. For eksempel oplever de, at kommunerne iværksætter forebyggende støtte efter § 11 i sager, hvor børnehuse vurderer, at der er behov for psykologisk udredning af barnets eller den unges støttebehov. Børnehuse efterspørger i den forbindelse, at det i loven tydeliggøres, hvilke sager som er relevante for børnehuset.

KOMMUNENS ORGANISERING OG KAPACITET

Tilstedeværelsen af særlig viden, arbejdsgangsbeskrivelser og ledelsesfokus

Kommuner oplever, at overgrebsområdet er komplekst, og sagsbehandlingen kræver ofte særlig viden, erfaring og udredning for, at sagerne bliver håndteret bedst muligt. Børnehuse og de interviewede kommuner påpeger derfor, at manglende viden og kendskab til børnehuset, blandt andet finansiering af forløb i børnehuset, kan påvirke kommunens brug deraf.

Ved interviewene peger børnehuse og kommuner på, at der er flere forhold relateret til kommunens organisering og kapaci-

tet, som kan have betydning for kommunens brug af børnehuse. Det handler dels om, hvorvidt der findes arbejdsgangsbeskrivelser, som beskriver kommunens retningslinjer for brugen af børnehuset, dels om tilstedeværelsen af rådgivere med særlig viden om og erfaring med overgrebsområdet. I den forbindelse viser spørgeskemaundersøgelsen, at 69 kommuner har skriftlige interne retningslinjer/arbejdsgangsbeskrivelser for brugen af børnehuset. Mens 39 kommuner har en eller flere medarbejdere i kommunen, som særligt arbejder med overgrebsområdet, fx et vidensteam, en faglig arbejdsgruppe eller andet.

Ledelsesfokus på kommunens brug af børnehuset er desuden afgørende for kommunens brug, fx i form af drøftelse på personalemøder eller ved individuel sparring på sager. I den forbindelse viser spørgeskemaundersøgelsen, at 51 kommuner inden for de sidste tre år somme tider har drøftet deres brug af børnehuset på personalemøder, mens det sjældent eller aldrig er sket i 28 af kommunerne.

Børnehusene aflægger besøg i kommunerne, hvor de blandt andet taler med ledelsen om kommunens brug af børnehuset, eller introducerer nye rådgivere for børnehuset. Ifølge børnehusene selv og flere af de interviewede kommuner har disse besøg i kommunerne en understøttende effekt.

Kommunens økonomiske situation

Ved interviewene udtrykker børnehusene en bekymring for, at kommunens økonomiske situation kan have en betydning for kommunens brug af børnehuset – at de har set tilfælde, hvor der er sammenhæng mellem færre sager hos dem i børnehuset fra kommuner, som de har oplevelsen af er pressede økonomisk. De kommuner, som vi har interviewet, deler dog ikke opfattelsen af, at kommunens økonomiske situation kan have en betydning for brug af børnehuset.

Bemærkning: Kommunen *skal* benytte børnehuset, når de tre kriterier om henholdsvis viden eller mistanke om vold eller overgreb, afgørelse om børnefaglig undersøgelse og involvering af mere end en sektor, er tilstede i sagen. Derfor må økonomi ikke have indflydelse på kommunens brug. Dette uddybes på side 31.

FORÆLDRENES MOTIVATION

Bekymring for brud på tilliden mellem rådgiver og forældre

Ifølge børnehusene og de interviewede kommuner har forældrenes motivation betydning for at få et vellykket og brugbart forløb i børnehuset. Kommunerne kan dog opleve modstand fra forældrene, så der kan derfor være et behov for, at rådgiveren arbejder med forældrenes motivation.

I den forbindelse kan nogle rådgivere have en bekymring for betydningen for tilliden mellem dem og forældrene, hvis de anmelder sagen og bruger børnehuset. Det kan særligt forekomme i sager, hvor en eller begge forældre er mistænkte i sagen, eller hvis sigtelsen af forælderen frafalder. Flere af de interviewede kommuner efterspørger, at børnehuset understøtter motivationsarbejdet med forældrene, særligt i de tilfælde hvor forældrene har modstand på et forløb i børnehuset.

Lang afstand til børnehuset svækker forældrenes motivation

Lang afstand til børnehuset kan også have betydning for forældrenes motivation i forhold til at indgå i forløb i børnehuset. Det gælder særligt, hvis der er tale om forældre, som i forvejen har modstand mod forløbet eller manglende ressourcer. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 35 af landets kommuner oplever, at den geografiske afstand til børnehuset i høj eller i meget høj grad har betydning for familiernes mulighed for at deltage i et udredningsforløb i børnehuset. Den geografiske afstand fra kommunen til børnehuset har indflydelse på, om kommunen oplever, at den geografiske afstand har betydning.

I den forbindelse nævner nogle af de interviewede kommuner, at de oplever manglende fleksibilitet fra børnehuset, da de ikke har mulighed for at afbøde de lange afstande ved at tage ud til familien. Det kan medføre et stort ressourcetræk i kommunen, hvis kommunen bliver nødt til at følge barn og familie til børnehuset, for at familien kommer afsted. Samtidig finder enkelte af de interviewede kommuner, at en lang transporttid ikke helt er i overensstemmelse med børnehusets intention om at have barnet i fokus.

SAMARBEJDET MELLEM KOMMUNE OG BØRNEHUS

Større bevidsthed om hinandens positioner

Interview peger på, at samarbejdsrelationen mellem kommune og børnehus er afgørende. På landsplan angiver 76 kommuner, at de enten i høj grad eller i meget høj grad har et godt samarbejde med børnehuset. Hertil angiver henholdsvis 15 og 3

kommuner, at de delvist eller i mindre grad oplever en god samarbejdsrelation til børnehuset. De interviewede kommuner peger på, at bevidsthed om, og forståelse for, hinandens fagligheder og positioner i familiens sagsforløb har betydning for samarbejdet. Det er særligt i forhold til, at det er kommunen, som har myndighedsansvaret, og derfor dem, der træffer afgørelse i familiens sag.

Kigger vi på tværs af landets kommuner, angiver 71 kommuner, at de enten i meget høj grad eller i høj grad oplever, at der er en forståelse for ansvarsfordelingen mellem dem og børnehuset.

Børnehusene oplever, at det kan udfordre samarbejdsrelationen, når der ikke er enighed om, hvorvidt et barn skal udredes i børnehuset. Uenigheden kan også handle om valg af den konkrete foranstaltning for et barn med støttebehov. I den forbindelse udtaler børnehusene, at de konstant skal balancere mellem at sikre barnets støttebehov samtidig med, at de skal opretholde den gode samarbejdsrelation til kommunen. Børnehusene oplever, at nogle kommuner kan blive forbeholdne overfor at sende sager i børnehuset, hvis børnehuset er uenige med kommunen i valg af foranstaltning, og/eller hvis børnehuset forholder sig kritiske over for kommunens sagsbehandling.

Ifølge de interviewede kommuner kan de til tider opleve en manglende forståelse fra børnehuset ift. rådgivernes mindre specialiserede viden om overgrebsområdet. Fx oplever nogle kommuner, at der kan være udfordringer med kommunikationen i sagssamråd.

KOMMUNENS OPLEVEDE UDBYTTTE

Brugbarheden af børnehusets anbefalinger

Det kan have betydning for kommunernes brug af børnehuset, hvis kommunen ikke oplever at få det forventede udbytte ud af deres samarbejde med børnehuset. I interviewene bliver det fremhævet, at kommunerne generelt oplever, at børnehusets specialiserede faglighed er et supplement til kommunens viden, og at udredningerne er af høj kvalitet. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 71 kommuner enten i meget høj grad eller i høj grad oplever, at børnehusets udredning har en høj faglig kvalitet.

De interviewede kommuner kan dog til tider opleve, at børnehusets anbefalinger er for specifikke ift. valg af foranstaltning, hvilket gør dem mindre brugbare i kommunens fremadrettede arbejde med fx den børnefaglige undersøgelse. Samtidig kan

det udfordre forældresamarbejdet, hvis kommunen ikke vurderer eller ikke har mulighed for at iværksætte den specifikke foranstaltning, som børnehuset har peget på.

Ventetid på udredninger

Børnehusene og de interviewede kommuner nævner, at ventetid på udredningsforløb i børnehuset kan have indflydelse på kommunens oplevede udbytte af udredning og anbefalinger, og dermed kommunens brug generelt. Samtidig kan ventetid også påvirke forældrenes motivation negativt.

Ventetiden kan fx udfordre kommunens overholdelse af fire måneders fristen på børnefaglige undersøgelser⁵. I spørgeskemaundersøgelsen angiver 53 kommuner, at de enten i høj grad eller i meget høj grad oplever, at ventetid på børnehusets udredning påvirker, om de kan overholde fire måneders fristen for de børnefaglige undersøgelser.

Ventetid på udredning kan ligeledes have betydning for anbefalingernes aktualitet og brugbarhed. Der er tilfælde, hvor kommunen kan have opnået ny viden og i nogle tilfælde igangsat foranstaltninger, som børnehuset senere anbefaler i deres endelige notat.

Sikring af tværfaglig indsats

Intentionen med børnehusene er blandt andet at skabe en tværfaglig koordinerende indsats. De involverede sektors deltagelse på sagssamråd har en betydning i forhold til at opnå dette. Undersøgelsen viser, at de forskellige sektorer deltager i varierende grad ved sagssamråd. Børnehusene er optagede af dette, og spørgeskemaundersøgelsen viser, at 55 kommuner i enten høj grad eller meget høj grad oplever, at intentionen med børnehuset i forhold til at sikre den tværfaglige indsats opnås.

LÆSEVEJLEDNING

Ud over sammenfatningen og bilag 1 med undersøgelsens metode består rapporten af følgende fem kapitler, der beskriver forhold, som kan have betydning for kommunernes brug af børnehusene relateret til:

Kapitel 2: Fortolkning af lovgivningen

Kapitel 3: Kommunens organisering og kapacitet

Kapitel 4: Forældrenes motivation

⁵ Ifølge servicelovens § 50, stk. 7 skal en børnefaglig undersøgelse være afsluttet senest fire måneder efter kommunen er blevet opmærksom på, at et barn/ung kan have behov for særlig støtte.

Kapitel 5: Samarbejde mellem kommune og børnehus
Kapitel 6: Kommunens oplevede udbytte

Bilag 1: Undersøgelses metode

Undersøgelses metode og datagrundlag beskrives i bilag 1.

KAPITEL 2

Fortolkning af lovgivningen

I det følgende kapitel beskriver vi, hvilke forhold relateret til kommunens fortolkning af lovgivningen, der kan have betydning for kommunens brug af børnehuset. Det omfatter oplevelsen af en klar og handlingsanvisende lovgivning, definition af involvering af anden sektor samt afgørelse om en børnefaglig undersøgelse.

HOVEDPUNKTER I KAPITEL 2 - FORTOLKNING AF LOVGIVNINGEN

Der *kan* være følgende årsager til, at kommunen undlader at benytte børnehuset:

- Kommunen opfatter børnehuset som et tilbud og ikke som et lovkrav
- Kommunen har forskellige definitioner af, hvornår politiet er involveret, og sagen dermed kan komme i børnehuset
- Kommunen tillægger politiets vurdering af sagen i forhold til henholdsvis anmeldelse og sigtelse større værdi end deres egen socialfaglige vurdering
- Kommunen vurderer alvorsgraden i sagen for lav til at træffe afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse, til trods for mistanke eller viden om overgreb
- Kommunen opfatter samtykke fra forældrene som et lovkrav, i forhold til henholdsvis den børnefaglige undersøgelse og videresendelse af sagen til børnehuset

MISFORSTÅELSE AF BØRNEHUSET SOM TILBUD

§

§ 1 I BEKENDTGØRELSE OM BØRNEHUSE

Børnehuse skal bidrage til den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50 i sager, hvor der er mistanke eller viden om, at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb, og hvor det er relevant for kommunen at inddrage sygehusvæsenet eller politiet, jf. § 1 i bekendtgørelse om børnehuse.

Børnehusene oplever, at nogle kommuner har en forståelse af, at børnehuset er et tilbud, og dermed ikke et sted de *skal* benytte, når kriterierne er opfyldt. Et børnehus udtrykker:

Jeg kan høre i min telefonrådgivning, at det nogle steder bliver lagt ud som en vurdering, hvor jeg må sige: "Det er faktisk ikke noget, du kan vælge. Det er noget, du skal". Og så kan kommunerne godt blive overraskede. (Børnehus)

Den forståelse og forskel i praksis kommer ligeledes til udtryk ved interview med kommunerne. En kommune beskriver for eksempel, at der på tværs af kommuner kan være uklarhed om, at det er et lovmæssigt krav at inddrage børnehuset, hvis politi eller sygehusvæsen er involveret i sagen:

Jeg tror nogle gange, hvis man snakker med socialrådgivere fra andre kommuner, så kan vi godt glemme lidt, at det er lovgivningsmæssigt, at vi skal henvise, hvis der er to sektorer involveret. Det tænker jeg godt, at man kan glemme lidt, fordi man tænker det som et tilbud, og det er det jo ikke. (Kommune)

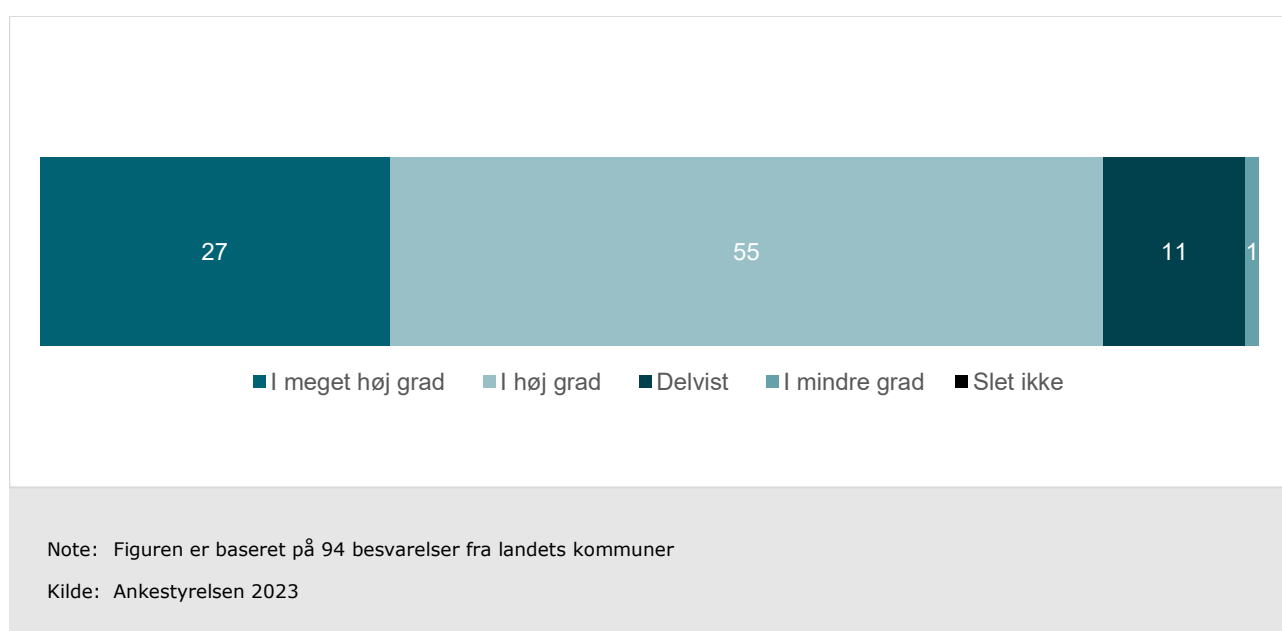
Modsat udtrykker en anden af de interviewede kommuner, at de ikke oplever børnehusene som et tilbud. De har bestemt, at brugen af børnehuset ikke skal være et valg for den enkelte rådgiver, men i stedet noget de *skal bruge*, hvis kriterierne er opfyldt:

Vi har sagt, at hvis et barn er udsat for overgreb eller en krænkelse, og der træffes afgørelse om børnefaglig undersøgelse samt når det er meldt til politiet, så skal vi benytte børnehuset. Så vi betragter det ikke som et valg. Hvis de tre parametre; børnefaglig undersøgelse, anmeldelse og et overgreb er tilstede, så skal vi bruge børnehuset. Så det er

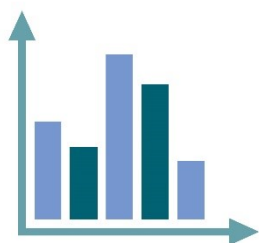
ikke et tilvalg. Sådan har vores tilgang været helt fra starten, da børnehuse blev oprettet. (Kommune)

Figur 2.1 illustrerer, at 82 kommuner oplever, at det fremgår klart af lovgivningen, hvornår børnehuset skal involveres i sager, hvor der er viden eller mistanke om, at et barn eller en ung har været udsat for vold eller overgreb. Imidlertid svarer 11 af landets kommuner, at det kun er delvist tydeligt for dem.

Figur 2.1 FREMGÅR DET KLART AF LOVGIVNINGEN, HVORNÅR BØRNEHUSET SKAL INVOLVERES I SAGER, HVOR DER ER VIDEN ELLER MISTANKE OM, AT ET BARN ELLER EN UNG HAR VÆRET UDSAT FOR VOLD ELLER OVERGREB?

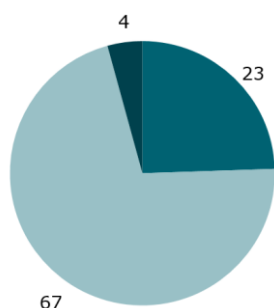

DEFINITION AF INVOLVERING AF ANDEN SEKTOR

Alle interviewede kommuner italesætter, at både sygehusvæsenets og politiets involvering er udslagsgivende for, at sagen kan komme i børnehuset. Samtidig fortæller flere af de interviewede kommuner og børnehuse, at det oftest er politiet, der er involveret i de sager, som ender i børnehuset. Når vi kigger på landsplan, angiver 85 kommuner i spørgeskemaundersøgelsen, at politiet altid eller ofte har været involveret i sager, som er kommet i børnehuset, mens kun otte kommuner angiver dette i forhold til sygehusvæsenet.

I lovgivningen fremgår det, at politi eller sygehusvæsen skal være involveret, før sagen kan komme i børnehuset, men ikke hvad definitionen på involvering er. Kommunen definerer derfor selv, hvornår henholdsvis politi eller sygehusvæsen er involveret, hvilket kan have betydning for kommunens brug af børnehuset. I den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse

fremgår det, at 27 kommuner har været i tvivl om, hvordan det i loven skal forstås, at politiet er involveret i en sag, mens det er gældende for 25 kommuner i forhold til sygehusvæsnet.

De interviewede kommuner anser politiet for at være involveret i en sag, når sagen er anmeldt til politiet. Børnehusene har som udgangspunkt også en fælles definition af, at politiet er involveret i en sag, når sagen er anmeldt til politiet. På tværs af landets kommuner ser vi, at 67 kommuner anser anmeldelse til politiet som definitionen på involvering. Mens 23 kommuner angiver at sparring med politiet omkring sagen defineres som involvering. De resterende fire kommuner angiver, at sigtelse af den mistænkte i sagen eller andet betyder, at politiet er involveret. Om sagen anmeldes til politiet, får derfor væsentlig betydning for, om sagen senere ender i børnehuset.

I den forbindelse beskriver flere af de interviewede kommuner, at de oplever at være nødsaget til at anmelde sager, som de ellers ikke ville anmelde, for at kunne benytte børnehuset. Flere af kommunerne udtrykker derfor et ønske om, at det kriterie blødes op, som det fremgår af følgende citat:

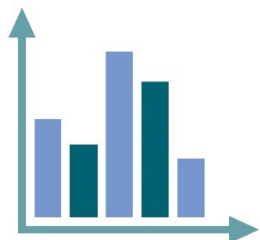
*Nogle gange kan man sige, at det er lidt skørt, at vi anmelder en sag, fordi vi vil have den i børnehuset, selvom vi ved, at den vil aldrig kunne løftes retsmæssigt. Det ville næsten kunne være en lettelse, hvis den del faldt bort.
(Kommune)*

Bemærkning: Det fremgår ikke af loven på området, om involvering af politiet kræver, at sagen anmeldes. Med udgangspunkt i § 1 i bekendtgørelsen om børnehuse vurderer Ankestyrelsen, at involvering af politi og sygehusvæsen kan være defineret ved indledende kontakt eller sparring.

Politiets vurdering vægter højt

Alle de interviewede kommuner fortæller, at de sparrer med politiet om sagens karakter og omfang. Samtidig giver de udtryk for, at sparringen kan have central betydning for, om sagen bliver anmeldt til politiet, og dermed efter kommunens vurdering kan blive en børnehussag. Et eksempel på, at den indledende sparring ikke fører til anmeldelse, og dermed mulighed for at komme i børnehuset fremgår her:

Hvis der ikke kan ske sigtelse eller afhøring, og politiet alligevel henlægger sagen, så er det nogle gange, at vi vurderer, at vi sætter ind med støtte i forhold til det formodede frem for at gå efter en anmeldelse til politiet og et forløb i

børnehuset, fordi vi ikke kan finde ud af, hvad der reelt er sket. (Kommune)

Den hyppige sparring er ligeledes gældende på landsplan, hvor 90 kommuner altid eller ofte sparrer med politiet omkring sager, hvor der har været viden eller mistanke om vold eller overgreb.

I forlængelse heraf, udtrykker børnehusene en bekymring for, at kommunen afventer politiets vurdering af sagen. Det gælder både i forhold til grundlag for anmeldelse og grundlag for sigtelse. Et børnehus beskriver det som følger:

(...) jeg ser, at der er flere og flere kommuner, der afventer en afhøring af barnet, før de fx træffer en egentlig beslutning om § 50 [børnefaglig undersøgelse]. (Børnehus)

Politiets vurdering af sagen får en konsekvens i forhold til, om barnet efterfølgende kan blive udredt i børnehuset og får dermed indirekte betydning som en socialfaglig vurdering:

Nogle kommuner tænker: "Lad os lige se, hvad vi får ud af videoafhøringen først". Så er det politiet, der kommer til at lave den socialfaglige vurdering og det er jo helt forkert, det er jo overhovedet ikke deres arbejde. Vi skal jo huske, at 60-70 procent af sagerne bliver henlagt, selvom alle om bordet ved afhøring er enige om, at selvfølgelig er der sket noget her, vi kan bare ikke få barnet til at sige det. (Børnehus)

Ifølge børnehusene er det dog langt fra alle kommuner, hvor politiets vurdering vægter tungest i forhold til kommunens egen socialfaglige vurdering. Det kommer også til udtryk i interview med kommunerne.

Bemærkning: Der er forskel på det strafferetlige og socialfaglige i vurderingen af hvad der er behov for i sagerne. Der kan derfor være sager, hvor der fortsat er en socialfaglig bekymring i forhold til vold eller overgreb, selvom sagen strafferetligt ikke er rejst, eller sagen er blevet henlagt. Politiets vurderinger er relevante, men bør ikke være afgørende for, om kommunen vurderer, at sagen skal i børnehuset.

AFGØRELSEN OM EN BØRNEFAGLIG UNDERSØGELSE

Ud over involvering af en anden sektor end kommunen, foreskriver loven, at kommunen skal benytte børnehuset til brug for den børnefaglige undersøgelse.

Interview med kommuner og børnehuse peger dog på, at selve afgørelsen om udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse er et forhold, som kan have betydning for kommunens brug af børnehuset.

Konkret og individuel vurdering

Hvis det antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, skal kommunen træffe beslutning om, hvorvidt der er grundlag for at udarbejde en børnefaglig undersøgelse jf. servicelovens § 50. Alvorsgraden og kompleksiteten i sager er afgørende for beslutningen. Ifølge lovbemærkningerne til lovforslag nr. L181 vil mistanke eller viden om overgreb mod et barn som udgangspunkt danne grundlag for en beslutning om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse.⁶

Både børnehuse og flere af de interviewede kommuner er enige i den betragtning, som det fremgår her:

Man kan også sige, at hvis vi har en sag, hvor vi tænker, at der faktisk er grundlag for at politianmelde, så har den jo også en karakter, som faktisk gør, at så vil der helt automatisk være grundlag for at starte en børnefaglig undersøgelse. Fordi så er bekymringen jo stor. (Kommune)

Nogle kommuner fortæller dog også, at det ikke er altid, at de ved anmeldelse igangsætter en børnefaglig undersøgelse eller et tillæg dertil.

En beslutning om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, hvilket betyder at afgørelsen skal bero på en konkret vurdering af den enkelte sag. De interviewede kommuner beskriver fx, at der kan være sager med viden og/eller mistanke om overgreb, hvor det er tilstrækkeligt med en forebyggende indsats. Det fremgår af følgende citat:

Får vi en beskrivelse af et barn, som trives i skolen og som har et godt netværk, så vælger vi nok at sige § 11 [forebyggende indsats] i første omgang (...). Hvis der så dukker lidt

⁶ Lovbemærkninger til Lovforslag nr. L181, Folketingsåret 2012/2013

mere op, så gør vi noget andet. Hvis vi har indtryk af et isoleret barn og fravær fra skolen, konflikter derhjemme, dårligt netværk, så tænker vi nok § 50 [børnefagligundersøgelse] lidt tidligere. (Kommune)

Børnehusene problematiserer, at nogle kommuner venter med at iværksætte en børnefaglig undersøgelse og i stedet iværksætter forebyggende indsats. Børnehusene er nemlig af den overbevisning, at mistanke om vold eller seksuelle overgreb mod børn som udgangspunkt bør danne grundlag for afgørelse om børnefaglig undersøgelse.

Vurdering af alvorsgraden

Afgørelsen om, hvorvidt der skal iværksættes en børnefaglig undersøgelse, kan i høj grad handle om, at kommunen har svært ved at vurdere alvorsgraden i sagerne. Et af børnehuse udtrykker her:

Det her med, hvornår er det slemt nok. Jeg tror, at kommunerne har svært ved at vurdere, hvornår der er tale om et overgreb. Og det kan da også være svært at definere for os som børnehus. (Børnehus)

De interviewede kommuner siger selv følgende om vurdering af alvorsgraden i sagerne:

Det handler om karakteren af det overgreb, der er begået. Er det et niv i øret, så er det måske ude i bagatelgrænsen. Er det kontinuerlig vold, afstraffelse, er der brugt redskaber, sådan nogle ting. Det er en drøftelse af alvorligheden, graden, hyppigheden, hvor lang tid har det stået på. Er der tale om et klap i numsen i noget frustration, afmagt "jeg har ikke nogle andre redskaber til at håndtere", eller er vi ude i noget mere systematisk. Der er jo mange ting, der spiller ind i den drøftelse, både fra vores og politiets side. (Kommune)

I den forbindelse italesætter flere børnehuse, at alvorsgraden og hermed bekymringsgraden i sager om vold og seksuelle overgreb i nogle tilfælde defineres anderledes af kommunen end af børnehuset. Det gør sig særligt gældende i sager, hvor vold i hjemmet af nogen kategoriseres som opdragelses vold, eller i forhold til seksuelle overgreb i sager, hvor krænkelserne foregår digitalt.

Behov for klar definition af børnehussag

Alle børnehuse efterspørger en tydeligere definition i lovgivningen af, hvilke sager som er relevante for børnehuset. Et børnehus udtrykker, at der er et behov for:

[...] nogle klare tydeligere rammer for, hvornår der er tale om en børnehussag. For når det handler om skøn, så er vi ude i, at det handler om personer, og når personer skifter job eller ikke har kompetencerne til det eller er i et presset system, så går det i sidste ende ud over de her børn, som ikke kommer herind [i børnehuset]. (Børnehus)

Forslaget om at præcisere lovgivningen udspringer af børnehusenes ønske om at sikre børnenes retssikkerhed, så alle børn og unge får samme mulighed for behandling, uanfægtet hvor og af hvem deres sag behandles.

Der kan også være andre forhold ud over vurderingen af alvorligheden, som spiller ind i afgørelsen om den børnefaglige undersøgelse. Her udtrykker flere børnehuse, at det fx kan handle om, at kommunen lige har udarbejdet en børnefaglig undersøgelse, eller at barnet allerede er anbragt.

Bemærkning: Kommunen bør opdatere den børnefaglige undersøgelse ved nye oplysninger, der giver grundlag for ændret støttebehov.

Praksis for samtykke

De interviewede kommuner har forskellig praksis i forhold til indhentning af samtykke. Flere af kommunerne beskriver, at det er nødvendigt at få samtykke fra forældrene, dels i forhold til udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse, dels i forhold til at sende sagen i børnehuset generelt. Sidstnævnte beror blandt andet på, at kommunen kan have en forståelse af, at indhentning af samtykke fra forældrene er nødvendigt for at indhente og dele sundhedsoplysninger mellem kommune og børnehus. Jf. servicelovens § 50 c har myndigheder og fagpersoner, der inddrages i en konkret sag i børnehuset, mulighed for at udveksle oplysninger i den konkrete sag.

§

SERVICELOVEN § 50 C

Under behandlingen af en sag, hvor et børnehus benyttes, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling.

En kommune beskriver i forbindelse med indhentning af samtykke, at kommunen kun sender en sag i børnehuset, når forældrene har givet deres samtykke til, at barnet kan få et forløb i børnehuset, og at de selv vil bidrage til forløbet. Samme kommune oplever også, at samtykket efterspørges af børnehuset.

Bemærkning: Det fremgår ikke af lovgivningen, at det kræver samtykke fra forældrene, hvis kommunen skal bruge børnehuset. Som det også er tilfældet med den børnefaglige undersøgelse, skal kommunen tilstræbe at gøre det i samarbejde med forældrene. Forældrenes manglende samarbejde må dog ikke blive en hindring for at henvise sagen til børnehuset.

KAPITEL 3

Kommunens organisering og kapacitet

Hvis der internt i kommunen mangler viden om - og procedure i forhold til - brugen af børnehuse, kan det have betydning for kommunens brug af børnehuset. I følgende kapitel beskriver vi forhold relateret til kommunens organisering og kapacitet på overgrebsområdet. Forholdene indebærer kendskab til børnehuset samt tilstedeværelsen af faglig sparring, arbejds gange og ledelsesfokus i kommunen.

HOVEDPUNKTER I KAPITEL 3 – KOMMUNENS ORGANISERING OG KAPACITET

Der *kan* være følgende årsager til, at kommunen undlader at benytte børnehuset:

- Manglende viden og kendskab til børnehuset, blandt andet kendskab til finansiering af forløb i børnehuset
- Begrænset antal rådgivere med særlig viden om og erfaring med overgrebsområdet
- Manglende ledelsesfokus på kommunens brug af børnehuset
- Mangel på arbejdsgangsbeskrivelser for brugen af børnehuset i kommunen
- Kommunens økonomiske situation

MANGLENDE VIDEN BLANDT RÅDGIVERE OM OVERGREBSOMRÅDET

Børnehusene og de interviewede kommuner oplever, at overgrebsområdet er komplekst, og at sagsbehandlingen ofte kræver særlig viden, erfaring og udredning for, at sagerne bliver håndteret bedst muligt. Det handler både om selve sagsbehandlingen i kommunen og børnehusets bidrag til sagsbehandlingen.

I den forbindelse peger børnehusene og de interviewede kommuner på manglende viden om børnehusets funktion som et forhold, der kan have betydning for kommunens brug af bør-

nehuset. De fremhæver særligt problematikken blandt nyuddannede rådgivere, da de oplever, at børnehuse ikke er i fokus på socialrådgiveruddannelsen. Som en forholdsvis nyuddannet rådgiver forklarer:

Børnehuse er bare ikke noget, man hører specielt meget om på studiet – altså hvad man lige kan bruge dem til. Så man kan ligesom rende ind i en sag, hvor den skal derned, og så finder man jo ud af det der. (Kommune)

Flere børnehuse oplever, at den manglende viden om børnehuses funktion, kombineret med en stor udskiftning i personale inden for faget, generelt medfører, at kendskabet til og brugen af børnehuset kan gå tabt. Derfor oplever børnehusene, at de regelmæssigt skal opsøge kommunerne og informere om deres funktion. Et børnehus beskriver det som følger:

Det er fornemmelsen af, at vi hele tiden skal være der. Vi skal hele tiden være til stede og tjekke ind derude, fordi man ikke kan sige, at nu har vi undervist dem, nu kender de os, og ved, hvad de skal. Næste gang er det et helt nyt hold derude eller helt ny ledelse eller organisering. (Børnehus)

SÆRLIGE RÅDGIVERE MED VIDEN OM OVERGREBSOMRÅDET

Med den manglende viden i mente oplever børnehusene og de interviewede kommuner, at en særlig organisering kan have betydning for kommunens brug af børnehuset. Her handler det overordnet om, hvorvidt vurderingen af, om sagen skal i børnehuset, ligger hos den enkelte rådgiver, eller der er mulighed for sparring med mere erfarne rådgivere eller fagkonsulenter på området. Som et af børnehusene udtrykker:

Vi oplever fx, at det fungerer rigtig godt i de kommuner, som har en modtagerfunktion eller sådan et vidensteam omkring overgrebsområdet. Der er virkelig fokus på, om sagerne kommer ind til børnehuset eller ikke gør. Det handler også rigtig meget om, hvordan kommunerne vælger at organisere sig. Det er helt tydeligt, hvilken kommune det er, man arbejder med. Hvordan de har valgt at kigge ind på det her område, eller hvilket fokus de har på det. (Børnehus)

Særligt medarbejdere med viden og erfaring i forhold til overgrebsområdet, kan understøtte og kvalificere de øvrige rådgiveres håndtering af sager på overgrebsområdet, inklusiv brugen af børnehuset. Som en af kommunerne med en særlig organisering på området udtrykker det:

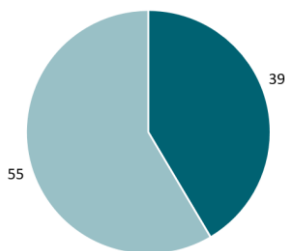
Der er en kæmpe tryghed i – også for ledelsen i kommunen - at vide, at de sager bliver grebet og fulgt hele vejen af nogen, som ved, hvad det handler om. Fordi jeg tænker, at mange familieafdelinger inklusiv os selv er ramt af, at der kan være stor udskiftning i et kvindefag med forholdsvis mange unge også. (...) Der er et større flow af rådgivere, så det er super vigtigt, at have nogen, som ved, hvad de taler om i de her sager. Det giver bare sådan en tryghed for børnene og familierne, men sandelig også for en ledelse i en kommune. (Kommune)

Omvendt kan en særlig organisering også have en betydning for kommunens brug af særligt den konsultative sparring, da de internt i kommunen oftere kan opleve selv at have kompetencerne og viden til at vurdere næste skridt i sagen.

BEKENDTGØRELSE OM BØRNEHUSE § 2

Børnehusene skal yde rådgivning og vejledning til kommunen i relevante sager, jf. § 1. I sager, hvor kommunen er i tvivl om, hvorvidt sagen er relevant for børnehusene, jf. § 1, skal børnehusene yde rådgivning og vejledning med henblik på en afklaring heraf.

Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen blandt de 94 kommuner, at 39 af kommunerne har en eller flere medarbejdere i kommunen, som særligt arbejder med overgrebsområdet, fx et vidensteam, en faglig arbejdsgruppe eller andet. De resterende 55 kommuner har ikke medarbejdere, som specifikt arbejder med overgrebsområdet.

ARBEJDSGANGSBESKRIVELSER RAMMESÆTTER RÅDGIVERNES PRAKSIS

Alle kommuner skal have et beredskab i forhold til overgreb mod børn og unge. Hertil kan kommunen have nedskrevne retningslinjer, arbejdsgangsbeskrivelser og handleguides for, hvordan kommunen konkret benytter børnehuset, hvilket kan have betydning for kommunens brug af børnehuset.

§

SERVICELOVENS § 19, STK. 4

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov, dog med maksimalt fire års interval.

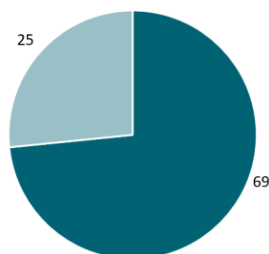
Arbejdsgangsbeskrivelser handler overordnet om at understøtte en kvalificeret sagshåndtering, hvor den enkelte rådgiver ved, hvad vedkommende skal gøre, når der kommer en sag med mistanke eller viden om overgreb, og dermed ikke selv skal identificere, hvad der skal gøres i en sag. Som en af de interviewede kommuner udtrykker det:

Arbejdsgangsbeskrivelsen er for at sikre, at man som rådgiver er klædt på, når man får sådan en underretning om vold i en eksisterende sag. For der ryger den til mig frem for til fronten. Så underretningen ikke lander hos en rådgiver, som aldrig har haft sådan en sag før, og ved hvad man skal. (Kommune)

Hertil nævner de interviewede kommuner, at arbejdsgangsbeskrivelser eller handleguides på området er en af flere måder at understøtte kommunens brug af børnehuset. Som en del af arbejdsgangene indgår der ofte sparring enten i eget team, modtagelsen, vidensteam og/eller med faglig leder. Særligt en af de interviewede kommuner oplever og udtrykker betydningen af deres forholdsvis nye arbejdsgangsbeskrivelse i forhold til brug af børnehuset:

Vi har oplevet en ret stor forandring i forhold til de arbejdsgange, som vi har fået. Det her med at lave nogle grundige beskrivelser og tage stilling til, hvornår man skal have kontakt til børnehuset. Hvis I var kommet for fire-fem år siden, ville vi have mange sager, hvor vi slet ikke havde tænkt børnehuset, når vi fik en overgrebsunderretning ind. At vi har en helt fast procedure har virkelig gjort en stor forskel, og gjort det nemmere for rådgivere at stå i i forhold til samarbejdet med børnehuset. Der er ikke så meget, der er op til den enkelte rådgiver, og om man fx kan nænne at gøre det over for en familie i forhold til afhøringsdelen, eller at huske at få udredningen med ind i den børnefaglige undersøgelse. Det tænker jeg er ret vigtigt. (Kommune)

I en enkelt kommune er de mindre optaget af deres nedskrevne arbejdsgangsbeskrivelse, men oplever, at de har en

fast arbejdsgang for sager på området, da de har et mødeforum, hvor alle underretninger tages op og blandt andet drøfter de brug af børnehuset i forbindelse med sagen.

Kigger vi på landsplan fremgår det af spørgeskemaundersøgelsen blandt 94 kommuner, at 69 kommuner har skriftlige interne retningslinjer/arbejdsgangsbeskrivelser for brugen af børnehuset. De øvrige 25 kommuner har ingen skriftlige retningslinjer for brugen af børnehuset.

I forbindelse med drøftelsen af arbejdsgangsbeskrivelser problematiserer enkelte af børnehusene procedurer, hvor det fremgår, at rådgiveren altid skal bruge børnehusets konsultative sparring, ligegyldigt om rådgiveren har behov for sparring i sagen eller ej. Børnehusene har nemlig oplevet, at en sådan procedure kan underminere rådgiverens egen faglige dømmekraft.

NØDVENDIGT MED LEDELSESFOKUS

Børnehusene fremhæver ledelsesfokus på brugen af børnehuset, som betydningsfuldt for kommunens brug. Tydelig udmelding fra ledelsen om kommunens brug af børnehuset opleves som nødvendig, særligt set i lyset af at relativt mange nyuddannede rådgivere ofte ikke har indgående forståelse for børnehusets praksis.

Børnehusene fortæller, at de oplever en sammenhæng mellem ledelsesfokus i de pågældende kommuner og brug af børnehuset. De kan fx se, at tallene for en kommune øges, når de får ny leder, som tidligere arbejdede i en anden kommune, som lå højt i antallet af sager i børnehuset. Kulturen omkring brugen af børnehuset flytter på den måde med den konkrete leder, som et børnehus udtrykker det:

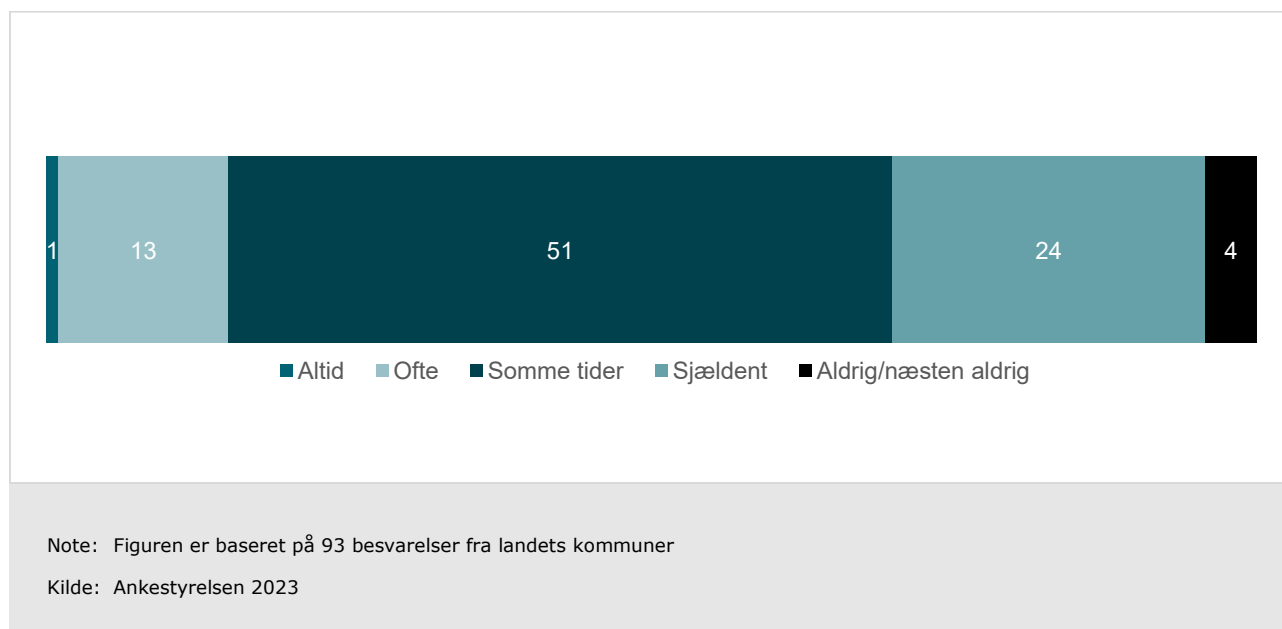
Der er også ledesskift nogle gange. Og jeg er også nødt til at sige, at det også er lidt personafhængigt, om sagen kommer ind eller ej. Vi kan have et rigtig stærkt samarbejde med en kommune, som har en klar politik på det her område, som er lige i lovens intention. Og så flytter den leder til en anden kommune, som ikke har brugt os særlig meget, og så lige pludselig ryger sagerne bare ind [fra den kommune lederen er skiftet til], så det er utroligt personafhængigt også, og det synes jeg er virkelig problematisk. (Børnehus)

Betydningen af ledelsesfokus bliver eksemplificeret ved, at flere børnehuse har oplevelser med rådgivere, som udtrykker, at de ikke er enige i kommunens politik eller ledelsens beslutning om, at sagen ikke skal videre i børnehuset. Det ses også,

når rådgivere skifter mellem kommuner og problematiserer, at bekymringsgraden bliver vurderet lavere i den nye kommune.

I praksis kan ledelsesfokus komme til udtryk på flere måder. Det kan fx være i form af ledelsens facilitering af en drøftelse om kommunens generelle brug af børnehuset på personalemøder. Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen, at 51 kommuner, inden for de sidste tre år, somme tider har drøftet deres brug af børnehuset på personalemøder, mens det sjældent er sket i 24 kommuner og aldrig er sket i 4 af kommunerne.

FIGUR 3.1 HVOR OFTE DRØFTES DEN GENERELLE BRUG AF BØRNEHUSET PÅ PERSONALEMØDER?

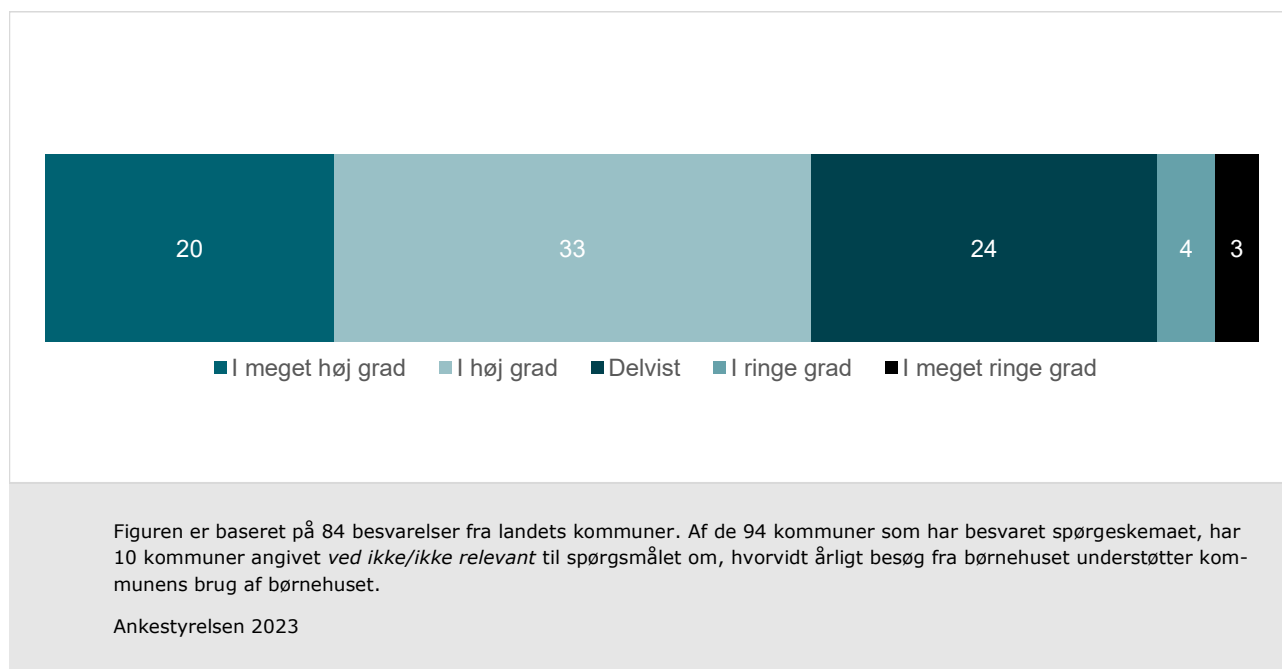
Ledelsesfokus kan også udmøntes ved at invitere børnehuset på besøg i kommunen. Børnehusene fortæller, at de besøger kommunerne og fx deltager på personalemøder. Børnehusene oplever, at de efter deres besøg i kommunerne kan se en stigning i antallet af sager fra de pågældende kommuner:

At komme rundt på personalemøder har også vist sig at have effekt ved os i hvert fald. Vi så lige pludselig en stigning i tilgangen af nogle sager. Det der med lige at komme rundt, få præsenteret sig, snakke med dem og komme i dialog med dem omkring, hvad det egentlig er, at vi laver herinde. Det har også en effekt, at man lige mødes face to face. Så det har i hvert fald været effektivt. (Børnehus)

Kigger vi på spørgeskemadata angiver 53 af de 84 kommuner som har besvaret spørgsmålet, at de i høj eller meget høj grad

oplever, at et årligt besøg fra børnehuset understøtter brugen deraf.

FIGUR 3.2 UNDERSTØTTER ÅRLIGT BESØG FRA BØRNEHUSET KOMMUNENS BRUG AF BØRNEHUSET?

BEGRÆNSET KENDSKAB TIL FINANSIERING AF FORLØB I BØRNEHUSET.

Flere børnehuse oplever, at rådgivere i nogle tilfælde bliver overraskede over, at kommunen skal betale for et forløb i børnehuset, samt at der er én pris for et forløb uafhængigt af, hvor længe forløbet varer, og hvor meget kontakt den enkelte familie har med børnehuset:

Jeg havde en rådgiver i forrige uge, der sagde, "kan du så ikke sende mig et tilbud?", så sagde jeg, "nej jeg sender ikke et tilbud, men jeg kan godt sende et beløb på, hvad det koster, hvis det er det, du har brug for at sende den videre til din leder". De tror, at det er en ydelse. Så skal man sidde og forklare helt ned i detaljen, at børnehuse er lavet sådan, at vi har kun én pris. Der er én pris for et forløb, og et forløb kan være så lidt eller så meget. (Børnehus)

§

BØRNEHUSETS FINANSIERINGSMODEL

Jf. § 5, stk. 4, i bekendtgørelsen om børnehuse skal 40 procent af driftsomkostningerne finansieres via betaling pr. forløb fra barnets eller den unges handlekommune.

Børnehuse oplever, at den faste pris for et forløb særligt er problematisk i de sager, hvor forløbet afbrydes, fx fordi familien ikke møder op på de aftalte tidspunkter. Her oplever børnehuset, at nogle rådgivere bliver overraskede over, at de skal betale den fulde takst, selvom forløbet blev afbrudt efter kun ét opstartsmøde:

Det er især ved de der afbrudte forløb. De spørger, om det kan passe, hvis de har sendt tre søskende ind, at de skal betale det beløb, fordi de ikke kom alligevel. Der kunne jeg have den her bekymring om, hvad der så sker næste gang? Vil de så sende den herind med risiko for, at det kunne ske igen. Det med økonomi kunne man høre stod og larmede lidt i baggrunden. (Børnehuse)

Børnehusenes perspektiv på kommunens økonomiske situation

Adspurgt om hvilke forhold, som kan have betydning for kommunens brug, nævner børnehuse, at de kan være bekymrede for, at økonomi generelt kan have en betydning for kommunens brug af børnehuset. Et af børnehuse fortæller fx, at

de kan se en sammenhæng mellem færre børnehussager fra kommuner, som de ved, er pressede økonomisk. Som det fremgår af følgende citat:

Jeg er helt sikker på, at økonomi spiller en rolle, men jeg hører ikke så mange pippe om, at det er dyrt [at bruge børnehuset], men jeg er sikker på, at det foregår. Vi har fx en kommune, som egentlig jævnt set har sendt relativt med henvisninger gennem årene. Nu har vi ikke haft en sag derfra i virkelig lang tid. Det er sammenfaldende med, at vi hører i medierne, at de har grotesk dårlig økonomi. Der kan jo været noget andet på spil, men jeg tænker, at det også spiller ind, at de meget er underdrejet. (Børnehus)

Bemærkning: Kommunen skal benytte børnehuset, når kommunen vurderer, at der skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse jf. servicelovens § 50 og samtidig vurderer, at der er behov for at inddrage politi og/eller sygehusvæsen i sager, hvor der er viden eller mistanke om, at der er begået overgreb mod et barn eller en ung. Derfor må økonomi ikke have indflydelse på kommunens brug.

Et andet børnehus beskriver ligeledes en bekymring for, at børnehuset vælges fra, når økonomien er presset i kommunen. Børnehuset har en formodning om, at kommunen i stedet iværksætter mindre omkostningstunge indsatser, som servicelovens § 11, stk. 3, uden lovkrav om udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse, men som ikke nødvendigvis favner børnenes behov:

Jeg kan godt tænke, at taksten kan få betydning for, hvad det er for nogle beslutninger man træffer, hvis kommunen er i nogle hårde sparerunder. Så kan det godt være, at man laver flere § 11.3 end § 50 tiltag, fordi nu skal der spares nogle penge, og der er nogle interne kræfter, de kan sætte i spil, og så koster den sag ikke så meget. Det vil være en meget naturlig prioritering, men ikke en okay prioritering i forhold til børnene. (Børnehus)

Bemærkning: Kommunen skal kun benytte servicelovens § 11, stk. 3, når barnet eller den unges vanskeligheder er afgrænsede og kan imødekommes ved en forebyggende indsats. Problemerne må ikke være så komplekse, at der er behov for særlig støtte efter servicelovens kapitel 11. I de tilfælde er kommunen forpligtet til at udarbejde en § 50 undersøgelse.

De kommuner, som vi har interviewet, deler dog ikke opfattelsen af, at den faste pris for et forløb eller kommunens økonomi kan have en betydning for kommunens brug af børnehuset. De interviewede kommuner fortæller, at det er lovgivningen, og hvad der er bedst for barnet, som afgør deres brug af børnehuset. En kommune beskriver det som følger:

*I vores kommune snakker vi ikke så meget om økonomien i forhold til børnehuset. Det er helt bevidst, fordi vi vil kvaliteten, og vi vil børnene. Så er der mange andre steder, hvor vi snakker økonomi. Det gør kommuner jo selvfølgelig, valg af indsats og varighed og alt det der. Men lige i forhold til børnehusene, har vi valgt ikke at gøre det til et tema.
(Kommune)*

KAPITEL 4

Forældrenes motivation

Hvis kommunen oplever modstand fra forældrene, og ikke lykkes med at motivere familien til et forløb i børnehuset, kan det have betydning for kommunens brug af børnehuset. I følgende kapitel beskriver vi forhold relateret til forældrenes motivation i forhold til forløb i børnehuset og rådgiverens arbejde med familien. Forholdene omfatter tillidsrelationen mellem forældre og kommune samt eventuel modstand fra forældrene mod et forløb i børnehuset. Forældrenes motivation bliver blandt andet påvirket af geografisk afstande og ventetid på forløbet i børnehuset.

HOVEDPUNKTER I KAPITEL 4 – FORÆLDRES MOTIVATION

Der *kan* være følgende årsager til, at kommunen undlader at benytte børnehuset:

- Rådgiveren har en bekymring om, at anmeldelse og et forløb i børnehuset på sigt kan påvirke tilliden mellem dem og forældrene
- Forældrene har modstand mod et forløb i børnehuset, hvis en eller begge forældre er mistænkt i sagen
- Forældrene har modstand mod et forløb i børnehuset, hvis de har været sigtet i sagen og sigtelsen frafalder
- Motivationsarbejdet i forhold til familien mislykkes, og kommunen har en oplevelse af manglende understøttelse fra børnehusets side
- Lang afstand til børnehuset har betydning for forældrenes motivation i forhold til at indgå i forløb i børnehuset
- Lang afstand til børnehuset kombineret med mangel på fleksibilitet fra børnehuset betyder stort ressourcetræk i kommunen

FORÆLDRENES MOTIVATION FOR ET FORLØB I BØRNEHUSET

De interviewede kommuner kan opleve modstand fra forældrene, når sagen skal i børnehuset. Det betyder, at der kan

være behov for, at rådgiveren arbejder med forældrenes motivation.

De interviewede kommuner er optaget af forældrenes motivation, da kvaliteten af børnehusets udredning som udgangspunkt er afhængig af forældrenes motivation for at deltage.

I den forbindelse nævner børnehusene og enkelte af de interviewede kommuner, som beskrevet i kapitel 2, et behov for samtykke fra forældrene til at sagen sendes i børnehuset.

Bemærkning: Det fremgår ikke af lovgivningen, at det kræver samtykke fra forældrene, hvis kommunen skal bruge børnehuset. Derfor må forældrenes modstand mod at give samtykke ikke være en hindring for at henvise sagen til børnehuset.

Tillid som grundelement i samarbejdet mellem kommune og forældre

Et grundvilkår for arbejdet med forældrenes motivation er relationen mellem forældre og kommune.

De interviewede kommuner beskriver, at relationen mellem rådgiver og forældre generelt udfordres ved uoverensstemmelse mellem rådgivers og forældrenes syn på en sag, som det kommer til udtryk her:

Det er jo en udfordring for relationen, når forældrene og jeg, eller vi som forvaltning, ikke kan blive enige om, hvad der vil være bedst for deres barn, og det tænker jeg ikke kun har noget med børnehuset at gøre. Det er en generel udfordring, hvor vores faglighed kommer på spil, og hvor vi skal gøre vores arbejde for at danne en god relation. Det lykkedes nogle gange ikke, og det er også et vilkår. (Kommune)

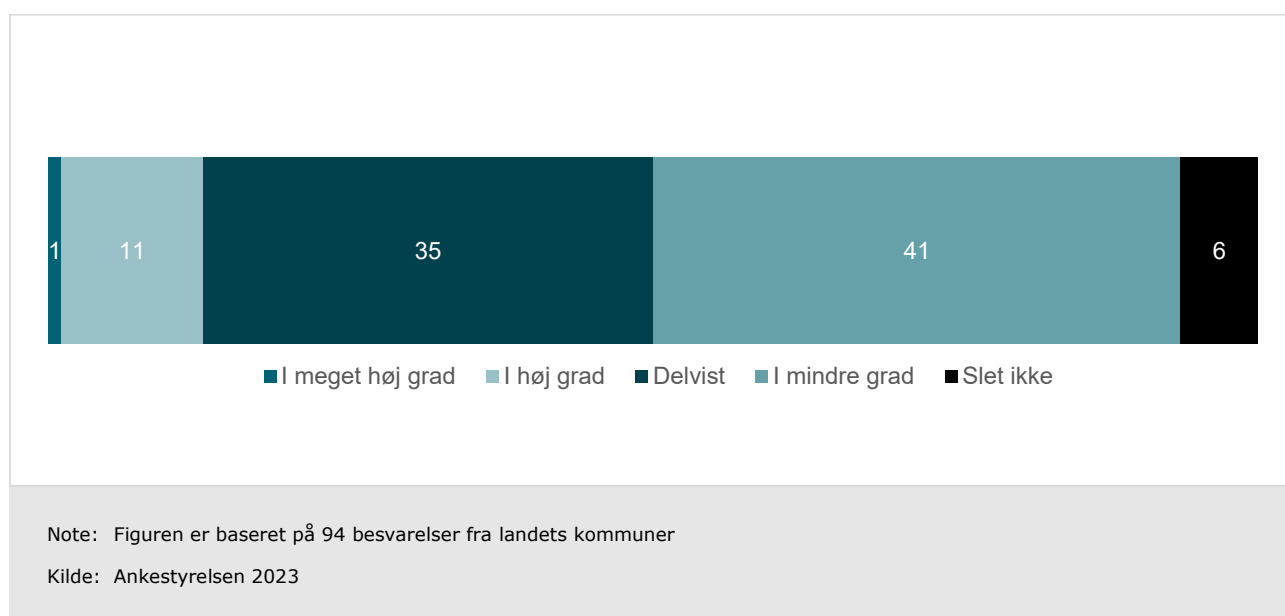
Relationen til familien bliver særligt udfordret i de tilfælde, hvor der bliver lavet en underretning om familien, men forældrene ikke har samme syn på sagen som underretteren, eller når kommunen politianmelder forældrene på baggrund af en underretning om overgreb. Om perioden efter en politianmeldelse fortæller en kommune:

Nogle gange er vi slet ikke på talefod med forældrene i den her fase, vi er stadig ved at opbygge, at vi overhovedet har en dialog omkring tingene. Der er sket et tillidsbrud, og de er ofte rimelig frustrerede, når de står lige der. (Kommune)

Flere kommuner fortæller i den sammenhæng, at rådgiverne oplever, at mistilliden kan påvirke relationen til dem, hvis der har været et tillidsbrud mellem forældre og skole eller daginstitution.

Kigger vi på tværs af landets kommuner, ser vi, at 41 af de 94 kommuner vurderer, at involveringen af børnehuset kun i mindre grad har indflydelse på deres samarbejdsrelation til forældremyndighedsindehaverne.

Figur 4.1 HAR INVOLVERING AF BØRNEHUSET INDFLYDELSE PÅ JERES SAMARBEJDSRELATION TIL FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVERNE?

Modstand fra forældrene, når forældrene er mistænkte i sagen

Flere af de interviewede kommuner og samtlige børnehuse oplever særligt modstand i sager, hvor en eller begge forældre er mistænkte, men hvor der enten ikke rejses sigtelse, eller hvor sigtelsen frafaldes:

Der er også de sager, hvor vi kan være bekymrede men politiet frafalder deres tiltale, hvor forældrene simpelthen ikke kan forstå, hvorfor de skal blive ved med at være i børnehuset. (Kommune)

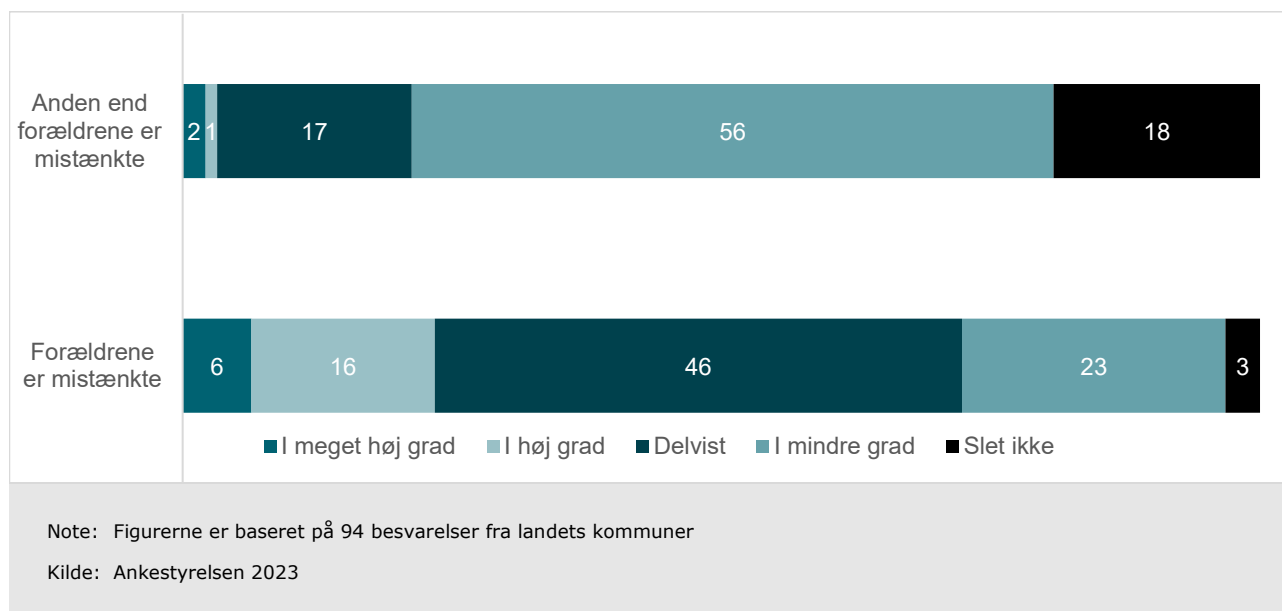
I de tilfælde, hvor der er forskel i det strafferetlige og socialfaglige udfald af sagen, kan det være svært at motivere forældrene. For eksempel kan kommunerne opleve, at forældrene

forventer, at frafald af tiltale også betyder, at kommunen lukker sagen, og at der dermed ikke er grundlag for forløb i børnehuset.

Bemærkning: Der er forskel på den strafferetlige og den socialfaglige vurdering. Der kan derfor være sager, hvor der fortsat er en socialfaglig bekymring i forhold til vold eller overgreb, selvom sagen strafferetligt ikke er rejst eller sagen er blevet henlagt. Politiets vurderinger er relevante, men bør ikke være afgørende for, om kommunen vurderer, at sagen skal i børnehuset.

I spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at 22 af de 94 kommuner i høj eller meget høj grad oplever modstand fra forældrene, når forældrene er mistænkte i sagen. Til sammenligning oplever tre kommuner, at de i høj eller meget høj grad oplever modstand fra forældrene, når forældrene ikke er mistænkte i sagen.

FIGUR 4.2 OPLEVER KOMMUNEN MODSTAND FRA FORÆLDRENE, NÅR HENHOLDSVIS FORÆLDRENE ELLER ANDEN END FORÆLDRENE ER MISTÆNKTE I SAGEN?

I de kommuner, hvor de kun delvist eller i mindre grad oplever modstand, kan det også handle om deres egen tilgang til børnehuset, og måden de præsenterer børnehuset på. En kommune beskriver som følger:

Jamen det er fordi, vi faktisk ikke forholder os til, om børnehuset er en god idé eller ej, for vi ved, at børnehuset er en

god idé. Så det er jo også med den overbevisning, at vi går ind i mødet med familierne. (Kommune)

Samtidig kan kommunen imødekomme lidt af modstanden ved fx at sørge for transporten til børnehuset, da det ligeledes kan være et forhold, som influerer på forældrenes motivation for at deltage i et forløb i børnehuset. Betydningen af afstanden til børnehuset bliver behandlet senere i afsnittet.

Derudover kan et greb i arbejdet med forældrenes motivation være at italesætte rolle- og ansvarsfordelingen mellem kommune og børnehus, så forældrene bliver bevidste om, at børnehuset ikke er myndighed i sagen. En af de interviewede kommuner oplever fx, at den information kan gøre at forældrene i højere grad vil samarbejde om at få deres børn udredt i børnehuset.

Når motivationsarbejdet ikke lykkes

Der er konsensus mellem børnehusene og de interviewede kommuner i forhold til, at det som udgangspunkt er kommunens opgave at motivere forældrene til et forløb i børnehuset.

De interviewede kommuner har dog et ønske om, at børnehuset påtager sig en større rolle i forhold til at motivere forældrene, da det for flere opleves som en udfordrende opgave. En kommune oplever, at børnehuset ikke forsøger med motivationsarbejde, når forældre og børn ikke møder op til forløb, og i stedet lukker sagen, selvom der fra kommunens synspunkt er et stort behov for at udrede barnet:

Jeg havde en, hvor det er en familie, der generelt er kendt for at udeblive. Det er jo altid en udfordring, men der var altså en pige i familien, der havde sagt, at hun bliver slået, og hun havde givet nogle ret fine beskrivelser af det. Så skal det gå i gang og så oplever børnehuset, at de ikke kan få fat i forældrene. Så lukker de bare sagen. Der savnede jeg, at man ligesom havde fået gjort noget mere ud af den her kontakt. (Kommune)

I de tilfælde, hvor kommunen ikke lykkes med at motivere familien, kan det resultere i, at sagen enten ikke kommer i børnehuset, eller forløbet i børnehuset kan blive afbrudt til trods for, at sagen lever op til kriterierne om brug af børnehuse. Sådan en oplevelse kan få betydning for, om rådgiveren bruger børnehuset næste gang. Som nævnt i kapitel 2, vægter politiets vurdering tungt, hvilket også er tilfældet i forhold til forældrenes deltagelse i et forløb i børnehuset. Børnehusene har en oplevelse af, at forældrene særligt har modstand mod at deltage i forløbet i børnehuset i de sager, hvor politiet frafalder

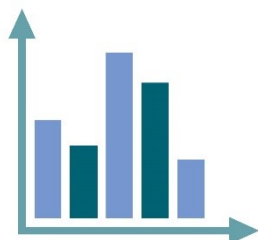
sigtelsen, hvilket kan have betydning for, om kommunen sender sagen i børnehuset. Det fremgår som følger:

Sager bliver lukket på baggrund af, at der ikke rejses sigtelse, men jeg tror, det handler om uvidenhed. Vi møder også tit bekymringen for, at så vil forældrene ikke være med – for de har den her: 'hvis politiet siger, der ikke er noget i det, så ergo er der ikke noget' (Børnehus)

LANG TRANSPORTTID TIL BØRNEHUSET

Alle børnehuse og flere af de interviewede kommuner oplever, at transporttid til og fra børnehuset har væsentlig betydning for, om familien vælger et forløb i børnehuset fra. Det gælder særligt, hvis det er forældre, som i forvejen har lidt modstand mod forløbet, eller manglende ressourcer. Som det fremgår i citatet:

Nogle gange kan der være forældre, som i forvejen har lidt modstand mod det her, som fuldstændig lukker af, hvis de skal køre for langt. Fx en mor, som egentlig oprindeligt lavede anmeldelsen selv, og så trækker hun den igen. (Kommune)

Når vi kigger på landsplan fremgår det, at 35 af landets kommuner oplever, at den geografiske afstand til børnehuset i høj eller i meget høj grad har betydning for familiernes deltagelse i et forløb i børnehuset. Af de 35 kommuner har 22 af kommunerne mere end 40 km til det nærmeste børnehus. Afstanden mellem den enkelte kommune og børnehuset har dermed indflydelse på, om kommunen oplever afstanden som betydningsfuld.

Der er fortsat et behov for, at barnet bliver udredt, selvom forældre fravælger børnehuset på grund af manglende ressourcer eller motivation. Derfor vælger flere kommuner at stå for transporten af barnet. Det kan være ressourcekrævende for kommunen og flere af de interviewede kommuner påpeger, at det kunne være mere hensigtsmæssigt, hvis medarbejdere fra børnehuset kom til børnene i stedet for, at børnene skulle komme til dem:

Mor var højgravid med tvillinger på det tidspunkt, så hun kunne ikke bare lige køre. Så det krævede faktisk to medarbejdere, en konsulent og en rådgiver der kørte afsted med de børn. For fire børn i en bil, det kan du ikke lige gøre, vel. Så det var også mange manderessourcer at bruge på, at vi princippet bare kunne flytte én psykolog op. (Kommune)

Den manglende fleksibilitet fra børnehusene i forhold til at møde børnene i deres egne omgivelser kan ifølge flere af de interviewede kommuner medføre, at forløbet i børnehuset ikke kan gennemføres:

De er låst helt fast ude i det hus der og må ingenting. Det er der, de arbejder. Den fleksibilitet som vi har, fordi vi bare tilpasser os, den møder vi under ingen omstændigheder. De er kun i huset og i deres mødelokaler. Så kan det ende med, at det ikke lykkes. (Kommune)

En anden kommune beskriver, at den manglende fleksibilitet fra børnehuset i kombination med lang transporttid til børnene gør, at intentionen om at have barnet i fokus, ikke bliver mødt:

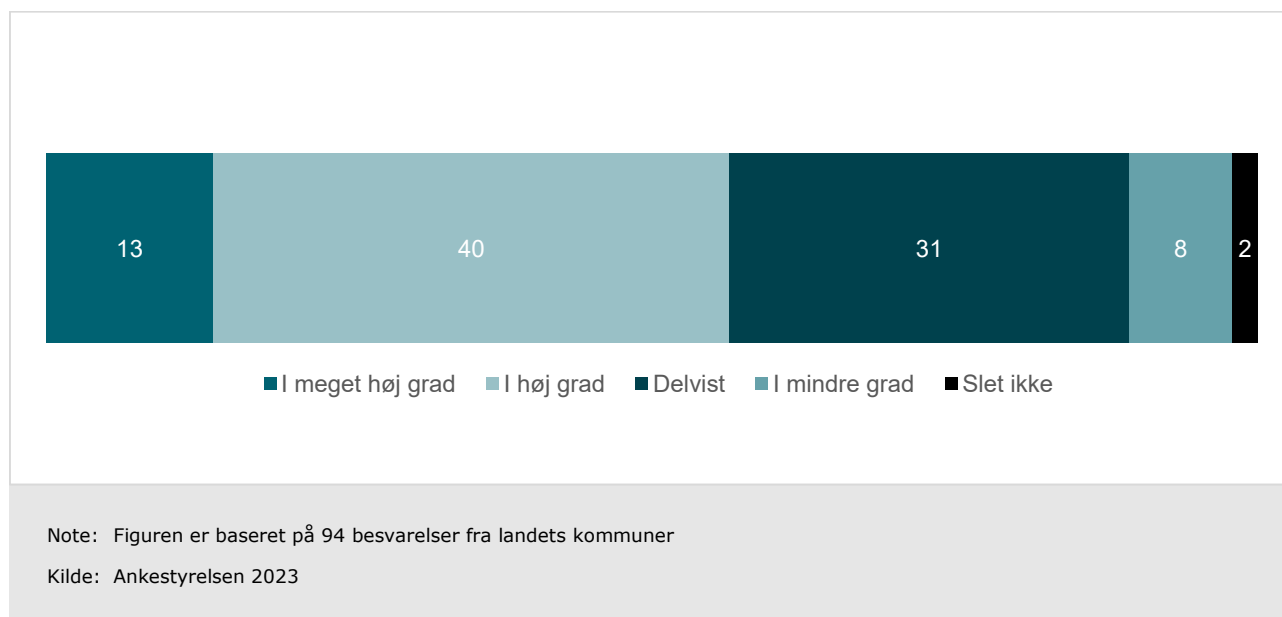
Der ville jeg virkelig ønske, at man kiggede på inddragelse af barnet, så børnehusene forholdt sig til, at det ikke er børnene, der skal køre så langt. At der var en større fleksibilitet, så børnehuset kunne komme mere ud. Hensigten med et børnehus, hvor det hele skal foregå i et børnevenligt miljø kan man jo ikke være uenig i, men det skal også fungere, og det gør det ikke, hvis du som barn skal ét sted den ene dag, og ét andet sted hen den næste. (Kommune)

BØRNEHUSETS FORMÅL

Børnehusets formål er at sikre, at børn og unge, der har været udsat for voldelige eller seksuelle overgreb, får en koordineret og skånsom tværfaglig indsats i et børnevenligt miljø. Børnehuset danner den fysiske ramme for det koordinerende tværsektorielle arbejde mellem kommune,

Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen for landets kommuner, at 53 kommuner angiver, at de i høj eller meget høj grad oplever, at lovens hensigt med børnehuset i forhold til at sikre et skånsomt miljø for barnet opnås. Samtidig angiver 10 kommuner, at de i mindre grad eller slet ikke oplever, at der opnås et skånsomt miljø for barnet i børnehuset.

FIGUR 4.3 OPNÅS LOVENS HENSIGT MED BØRNEHUSET I FORHODT TIL AT SIKRE ET SKÅNSOMT MILJØ FOR BARNET?

KAPITEL 5

Samarbejdet mellem kommune og børnehus

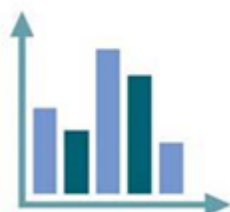
Hvis samarbejdet mellem kommune og børnehus ikke fungerer, kan det have betydning for kommunens brug af børnehuset. I følgende kapitel beskriver vi forhold relateret til samarbejdet mellem kommune og børnehus. Forholdene indebærer bevidsthed om hinandens positioner i familiens sagsforløb, blandt andet forståelse og respekt for hinandens faglighed og vurderinger.

HOVEDPUNKTER I KAPITEL 5

Der *kan* være følgende årsager til, at kommunen undlader at benytte børnehuset:

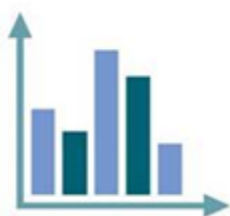
- Rådgiverne oplever en manglende bevidsthed om hinandens positioner i familiens sagsforløb, herunder manglende respekt for rolle- og ansvarsfordelingen mellem børnehus og kommune
- Oplevelsen af uenighed om barnets støttebehov mellem kommune og børnehus, og dermed uenighed om, hvorvidt sagen skal udredes i børnehuset
- Udfordringer med kommunikationen i samarbejdet med børnehuset på grund af manglende forståelse for rådgivernes mindre specialiserede viden

BEVIDSTHED OM HINANDENS POSITIONER I FAMILIENS SAGSFORLØB

Det fremgår af interview med flere kommuner og børnehuse, at samarbejdsrelationen mellem kommune og børnehus er afgørende for kommunens brug af børnehuset. På landsplan angiver 76 kommuner, at de enten i høj eller i meget høj grad har et godt samarbejde med børnehuset. Hertil angiver henholdsvis 15 og 3 kommuner, at de delvist eller i mindre grad har et godt samarbejde. De interviewede kommuner peger på forskellige forhold, som er betydningsfulde for samarbejdsrelationen.

§

Flere af de interviewede kommuner og børnehuse beskriver et behov for større bevidsthed om og respekt for hinandens positioner i familiens sagsforløb, særligt i forhold til ansvarsfordeling mellem kommune og børnehuse.

§ 1 I BEKENDTGØRELSE OM BØRNEHUSE

Det er kommunalbestyrelsen i barnets eller den unges handlekommune, der har myndighedsansvaret under hele forløbet i sager, hvor børnehuset benyttes, jf. § 1 i bekendtgørelsen om børnehuse.

Kigger vi på tværs af landets kommuner angiver henholdsvis 48 og 23 kommuner, at de enten i høj eller i meget høj grad oplever, at der er en forståelse for ansvarsfordelingen mellem dem og børnehuset. I fem kommuner opleves der i mindre grad en forståelse for ansvarsfordelingen mellem kommunen og børnehuset. Ingen af kommunerne angiver, at der slet ikke er forståelse for ansvarsfordelingen mellem kommunen og børnehuset.

Forståelse og respekt for hinandens faglighed og afgørelser

I de tilfælde, hvor kommunerne delvist eller i mindre grad oplever, at der er forståelse for ansvarsfordelingen, kan det handle om, at børnehuset forholder sig kritisk til kommunernes sagsbehandling. Desuden beskriver flere af de interviewede kommuner, at børnehusene til tider anbefaler for specifikke indsatser og dermed indirekte overtager kommunens beslutningskompetence. Den problemstilling bliver beskrevet i kapitel 6.

SAGSSAMRÅD

Den tværfaglige drøftelse af håndteringen af sagen i børnehuset. Afhængig af den konkrete sag deltager fagpersoner fra børnehuset, kommunen, politiet og sygehusvæsenet. Børnehuset koordinerer og afholder sagssamrådet.

Børnehusets personale består af både psykologer og socialrådgivere, som har særlige kompetencer i forhold til håndtering af overgrebssager mod børn. Flere kommuner oplever, at den specialiserede viden i børnehuset bidrager til kvalitet i udredningen af barnet. Nogle kommuner oplever dog samtidig, at der kan være en manglende forståelse for, at rådgiverne har mange forskellige typer sager og dermed ikke er lige så specialiserede som børnehusene. I den forbindelse oplever flere kommuner, at der kan være en ubehagelig tone, hvor der bliver sat spørgsmålstegn ved rådgiverens sagsbehandling. Der kan derfor være en oplevelse af, at børnehusene ikke har den nødvendige forståelse og respekt for rådgivernes kompetencer på overgrebsområdet. En kommune oplever i den forbindelse, at det derfor kan være utrygt at deltage på sagssamråd, særligt for nye rådgivere:

Jeg kunne godt tænke mig, at sagssamrådene var tryggere for sagsbehandlerne at komme til. Der er nogle, der kommer hjem med nogle ret ubehagelige oplevelser, hvor man nærmest føler, at man skulle have kendt alle detaljer i sagen, og at det var et ubehageligt krydsforhør at komme ind i. Det synes jeg er rigtig ærgerligt, når man gerne vil holde fast i, at børnehuset er noget vi skal bruge, at man så som teamkoordinator skal være lidt bekymret for at sende helt nye sagsbehandlere afsted, for hvad er det for en oplevelse, de får. (Kommune)

MYNDIGHEDSANSVAR

Det er barnets handlekommune, som har myndighedsansvaret og dermed den endelige beslutningskompetence i forhold til de nødvendige foranstaltninger jf. bekendtgørelse om børnehuset § 1.

Børnehusene oplever, at det kan udfordre samarbejdsrelationen, hvis kommunen og børnehuset er uenige om kommunens afgørelse i en sag. Det handler både om, hvorvidt kommunen vurderer, at der er grundlag for, at barnet skal udredes i børnehuset og om kommunens valg af foranstaltning på baggrund af udredningen. Et børnehus beskriver deres rolle som en konstant balancegang, hvor de på den ene side skal være med til at sikre, at barnet får den rette indsats afhængig af dets støttebehov. På den anden side skal børnehuset forblive en god samarbejdspartner for kommunen:

Vi har jo ikke mandatet. Det er hele tiden den balancegang, der hedder, vi skal sikre os, at de børn der har brug for det kommer herind, samtidig med at kommunerne skal være vores gode samarbejdspartner. I det øjeblik vi bliver for obsternasige herinde, så stopper det gode samarbejde. Det er en balance. (Børnehus)

Bemærkning: Medarbejderne i børnehuset har en skærpet underretningspligt. Hvis de bliver bekymrede for, at et barn eller en ungs behov for særlig støtte ikke bliver mødt, er de derfor forpligtet til at underrette kommunen eller Ankestyrelsen herom.

KAPITEL 6

Kommunens oplevede udbytte

Hvis kommunen ikke oplever at få det forventede udbytte af brugen af børnehuset, kan det have betydning for kommunens brug af børnehuset generelt. I følgende kapitel beskriver vi forhold relateret til kommunens oplevede udbytte. Forholdene omfatter oplevelsen af den specialiserede faglighed i børnehuset, kvaliteten og aktualiteten på udredninger, ventetid på henholdsvis opstart af forløb og udredninger samt de forskellige samarbejdspartners deltagelse på sagsamråd.

HOVEDPUNKTER I KAPITEL 6 KOMMUNERNES OPLEVEDE UDBYTTE

Der *kan* være følgende årsager til, at kommunen undlader at benytte børnehuset, blandt andet gentagne oplevelser af at:

- Børnehusets specialiserede faglighed ikke supplerer kommunens udredning, og dermed ikke kvalificerer sagsbehandlingen
- Børnehusets anbefalinger er for specifikke i forhold til valg af foranstaltning
- Udredning og anbefalinger fokuserer på en for afgrænset del af sagen (vold), særligt i komplekse sager med behov for omfattende foranstaltninger rettet mod flere forskellige behov for støtte
- Ventetid på børnehusets udredninger udfordrer overholdelse af fire-måneders fristen på de børnefaglige undersøgelser⁷
- Ventetid på børnehusets udredning har betydning for anbefalingernes aktualitet og brugbarhed
- Ventetid på opstart af forløb i børnehuset påvirker forældrenes motivation i forhold til at starte og gennemføre forløbet

⁷ Ifølge servicelovens § 50, stk. 7 skal en børnefaglig undersøgelse være afsluttet senest fire måneder efter kommunen er blevet opmærksom på, at et barn/ung kan have behov for særlig støtte.

- De relevante sektorer ikke deltager på sagssamråd, så intentionen om en tværfaglig koordinerende indsats kun i mindre grad opnås.

KVALIFICERING AF KOMMUNENS PRAKSIS

Børnehusene og de interviewede kommuner fremhæver den enkelte kommunes erfaringer med, om børnehusets arbejde kvalificerer deres praksis som et forhold, der kan have betydning for kommunens udbytte. De interviewede kommuner beskriver forskellige aspekter af, hvordan børnehusets arbejde kan øge kvaliteten af kommunens praksis.

Specialiseret faglighed som supplement

Først og fremmest fremhæver de interviewede kommuner den specialiserede faglighed i børnehusene, som et relevant supplement til deres egen faglighed. Børnehuset har qua deres rolle og faglighed mulighed for at gå mere i dybden med, hvad der er på spil, og hvilke støttebehov, det enkelte barn har. Det kommer fx til udtryk i følgende citat:

Jeg samarbejder oftest med psykologerne, og de har en anden faglighed end jeg har som socialrådgiver, så deres observationer er anderledes end vores. De har et speciale i noget, og ser noget andet end jeg nogle gange ser af dynamikker, og det bidrager til et større helhedsbillede, synes jeg, når andre fagligheder er med. (Kommune)

Børnehusets specialiserede faglighed kommer også til udtryk ved, at de kan hjælpe kommunen med at tilgå børn, som fx ikke kan eller tør sætte ord på, hvad de har været udsat for, eller forældre, der afviser, at der er foregået vold eller overgreb.

Hertil kommer, at børnehuset desuden er en ekstern aktør uden kompetence til at træffe afgørelse i sagen. Det betyder, at forløbet i børnehuset giver mulighed for, at en ekstern part ser på sagen, hvilket kan belyse sagen fra andre perspektiver og dermed kvalificere kommunens arbejde med sagen.

Anvendelige udredninger og anbefalinger

For, at børnehuset kan kvalificere kommunens praksis, skal børnehusets arbejde, ifølge de interviewede kommuner, ligeledes være anvendeligt, og dermed eventuelt lette kommunens arbejde med sagen.

UDREDNING

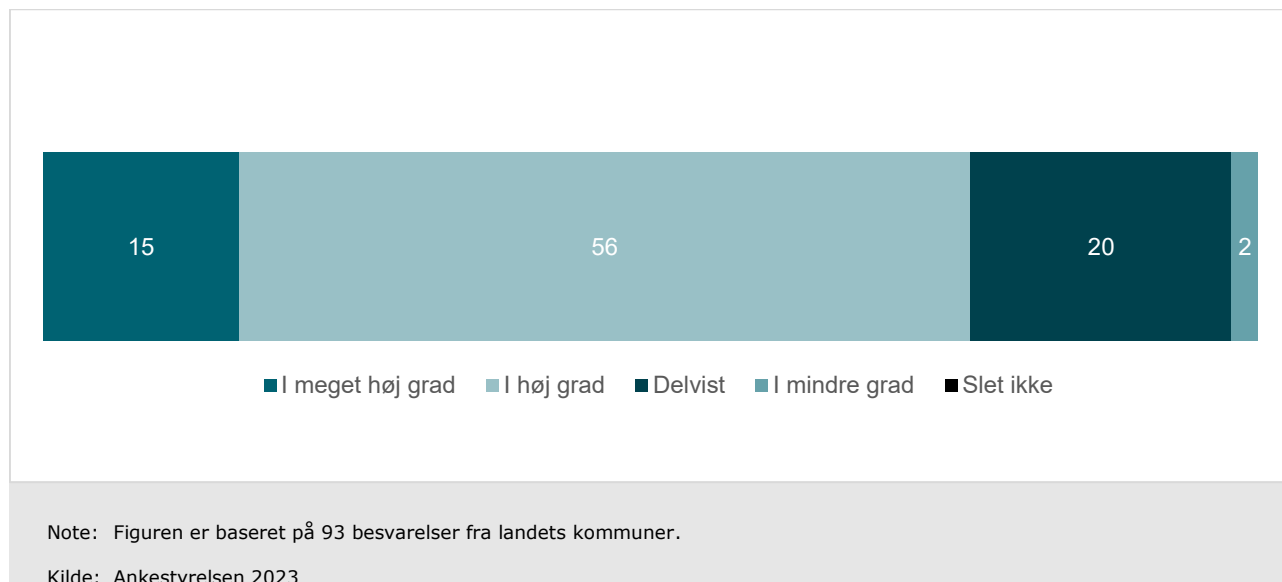
Børnehusets hovedopgave er udredning og relevante undersøgelser af børn og unge, når der er viden eller mistanke om vold eller overgreb. Udredningen skal indgå som del af den børnefaglige undersøgelse og afdækker overgrebets betydning, og hvilke fremadrettede behov for særlig støtte og behandling barnet eller den unge har.

Anvendeligheden handler fx om, hvorvidt rådgiverne oplever, at udredningen er brugbar i deres arbejde med den børnefaglige undersøgelse. Som det fremgår af følgende citat:

Børnehusets arbejde er en udredning af traumebelastninger, som vi kan gå videre med i den børnefaglige undersøgelse. Det er kvaliteten, som vi får ud af det. Vi kan se, at vi skal bruge det til noget, og vi får noget ud af det. Det er ikke bare et dokument, som ryger på sagen, men det er noget, som aktivt bliver brugt og kommer barnet til gode i sidste ende. (Kommune)

Ser vi på landsplan, viser spørgeskemaundersøgelsen, at 71 kommuner enten i høj eller meget høj grad oplever, at børnehusets udredning har en høj faglig kvalitet. Ingen kommuner angiver, at de slet ikke oplever, at kvaliteten er høj.

Figur 6.1 OPLEVER KOMMUNEN, AT BØRNEHUSETS UDREDNING HAR EN HØJ FAGLIG KVALITET?

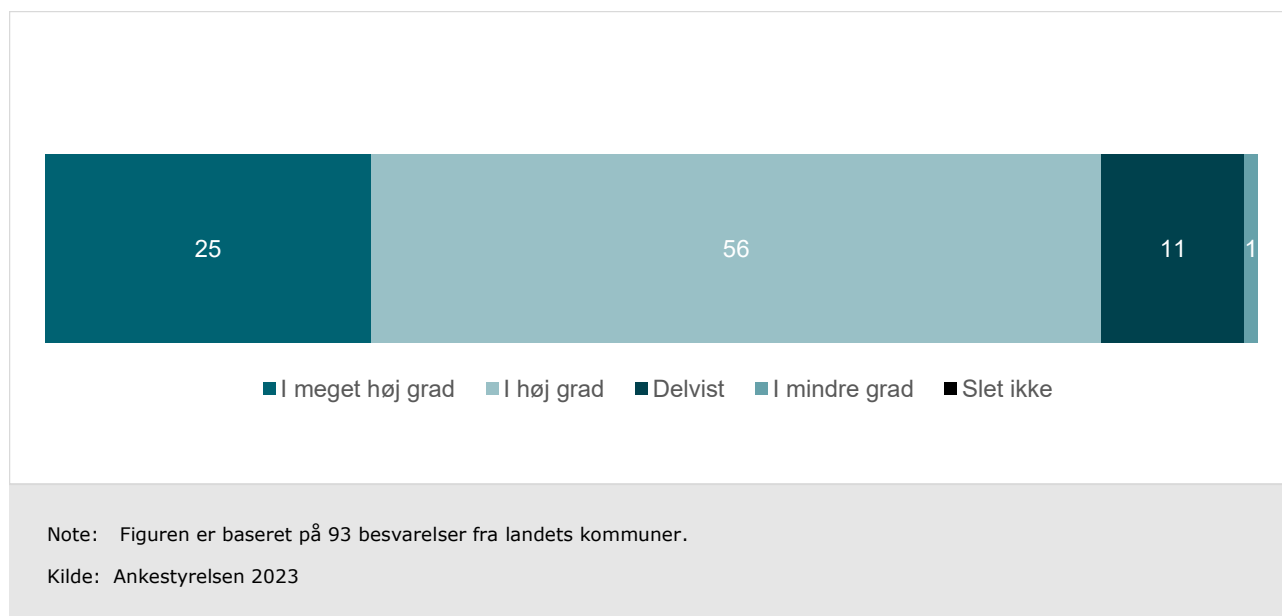

Børnehusene ser ligeledes anvendeligheden af deres udredning som et forhold, der kan have betydning for kommunens brug af børnehuset. Flere af børnehusene nævner i den forbindelse, at de har arbejdet med formen på udredningen, så informationen fx kan skrives direkte ind i den børnefaglige undersøgelse. Samtidig nævner de også, at kommunerne ved brug af børnehuset får oplevelsen af, at der er høj kvalitet og anvendelighed i børnehusets udredning, som det kommer til udtryk her:

Der er jo nogen kommuner, der har fundet ud af, at det her er så godt, gedigent et stykke arbejde, og at der faktisk er rigtig mange af de samme områder, som de skal omkring i deres undersøgelse på et bredt plan, som vi forholder os til på et individuelt plan. [...] Så er der også andre kommuner, som først begynder at kunne se, at udredningen næsten er deres børnefaglige undersøgelse. De mangler lidt status fra skolen, lidt fra forældrene og lidt fra lægen måske, men ellers har de rigtig meget viden om barnet. (Børnehus)

Når vi spørger landets kommuner, om de anvender børnehusets udredning og/eller anbefalinger i deres socialfaglige vurdering, angiver 81 kommuner, at de i høj eller meget høj grad inddrager anbefalingerne fra børnehuset i deres socialfaglige vurdering i forhold til valg af foranstaltning. Samtidig angiver ingen af kommunerne, at de slet ikke inddrager børnehusets anbefalinger.

FIGUR 6.2 INDDRAGES UDREDNINGEN OG/ELLER ANBEFALINGERNE FRA BØRNEHUSET I DEN SOCIALFAGLIGE VURDERING I FORHOLD TIL VALG AF FORANSTALTNINGER?

Den rette balance i anbefalingerne

Ifølge alle de interviewede kommuner, er det imidlertid afgørende, at børnehuset har fundet den rette balance i forhold til, hvor specifikke og konkrete deres anbefalinger er. Det handler især om at være sig ansvars- og rollefordelingen mellem kommune og børnehuset bevidst.

BØRNEHUSETS ROLLE

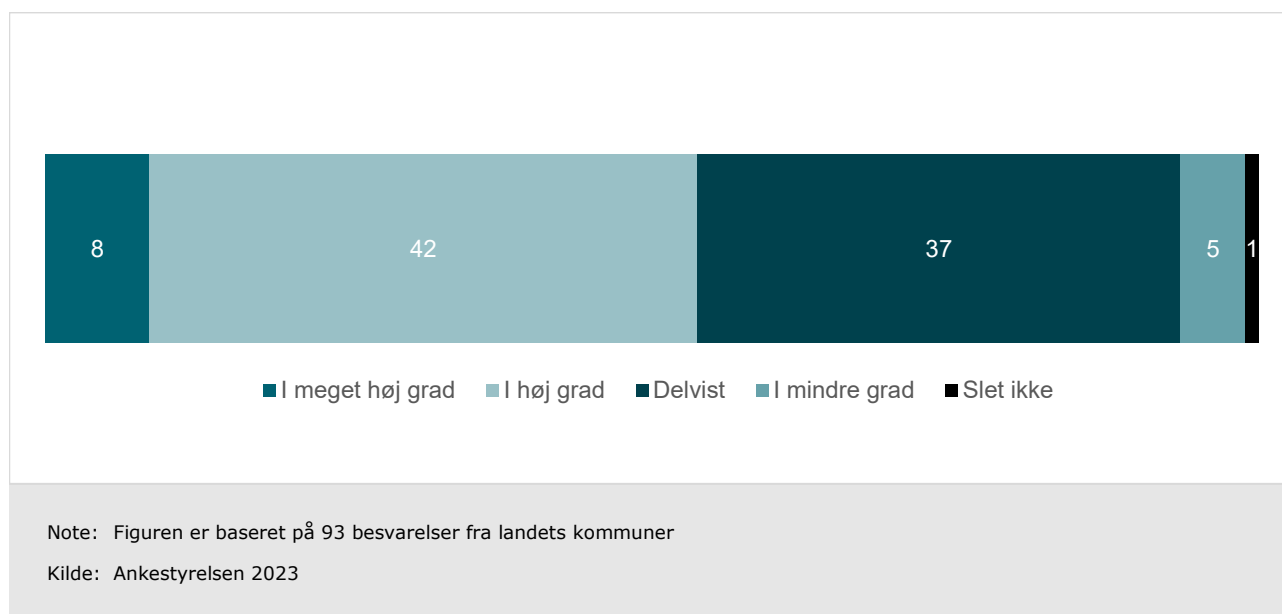
Børnehuset udarbejder et afsluttende notat med en vurdering af og anbefalinger i forhold til barnets fremadrettede behov for støtte og behandling, som rådgiveren indarbejder i den børnefaglige undersøgelse. Desuden benytter kommunen udredningen som baggrund for at træffe beslutning om de nødvendige fremadrettede sociale foranstaltninger. Det er barnets handlekommune, som har myndighedsansvaret og dermed den endelige beslutningskompetence i forhold til de nødvendige foranstaltninger jf. bekendtgørelse om børnehuset § 1.

Hvis der som del af anbefalingerne er angivet specifikke foranstaltninger som fx kontaktperson, psykologhjælp eller forældrekompetenceundersøgelse kan det, ifølge de interviewede kommuner, give udfordringer i den enkelte sag.

Udfordringerne med anbefalingerne kan ligeledes handle om, at den børnefaglige undersøgelse peger på flere støttebehov, end hvad børnehuset finder i deres udredning. Derfor kan kommunen vurdere, at der skal findes andet tilbud, som kan rumme flere behov for støtte, end de foranstaltninger som børnehuset foreslår. Det kan ligeledes være, at den enkelte kommune ikke har mulighed for at tilbyde den specifikke indsats, fordi det ikke er tilgængeligt inden for en geografisk afstand, som giver mening for barnet.

Figur 5.3 viser, at 42 af landets kommuner angiver, at de i høj grad oplever, at anbefalinger fra børnehuset er i overensstemmelse med de tilbud, som kommunen kan tilbyde. Samtidig angiver 37 kommuner, at anbefalingerne delvist er i overensstemmelse med de tilbud, som de har i kommunen, imens angiver henholdsvis fem og en kommune, at anbefalingerne i mindre grad eller slet ikke er i overensstemmelse med tilbud, som de har mulighed for at iværksætte.

FIGUR 6.3 OPLEVER KOMMUNEN, AT BØRNEHUSETS ANBEFALINGER ER I OVERENSSTEMMELSE MED DE TILBUD, SOM I KAN TILBYDE I KOMMUNEN?

Derudover kan det også være problematisk i forældresamarbejdet, hvis kommunen ikke har mulighed for at iværksætte den helt specifikke foranstaltning, som børnehuset har peget på, men kan tilbyde noget, som ifølge kommunen også vil være virksomt. Som det fremgår af følgende citat:

Vi vil jo helst ikke have for specifikke anbefalinger, og det har vi også været i dialog med børnehuset om på vores årlige møder. I må ikke blive for specifikke, men I må gerne pege på, at der er behov for noget, men I er jo nødt til at

lade os fylde på, fordi det også skal kunne lade sig gøre. Vi ved jo også godt, at det øjeblik der står noget på papiret, og familien har sat sig det i hovedet, så kan det være afsindigt svært at argumentere for et andet tilbud, som i virkeligheden er ligeså virksomt eller bedre. (Kommune)

Samtidig kan det også i nogle tilfælde være vigtigt, at anbefalingerne ikke bliver for vage. Børnehusene kan opleve, at den enkelte rådgiver eller leder efterspørger, at børnehuset bliver mere konkrete eller formulerer deres anbefaling mere præcist. Det kan også være vigtigt i sammenhæng med, at en sag skal i børn og unge-udvalget. Det kan imødekommes ved, at børnehuset fremlægger en række anbefalinger, som kommunen kan vælge imellem, alt efter hvad den børnefaglige undersøgelse fx ellers viser af behov for støtte, eller ved at skrive eksempelvis foran den anbefalede foranstaltning.

VENTETID PÅVIRKER FRISTER OG AKTUALITET

Børnehusene og de interviewede kommuner påpeger flere forskellige udfordringer relateret til ventetid på forløb i børnehuset, der kan have indflydelse på det oplevede udbytte af udredning og anbefalinger, og dermed kommunens brug generelt.

Ventetid udfordrer fire måneders fristen

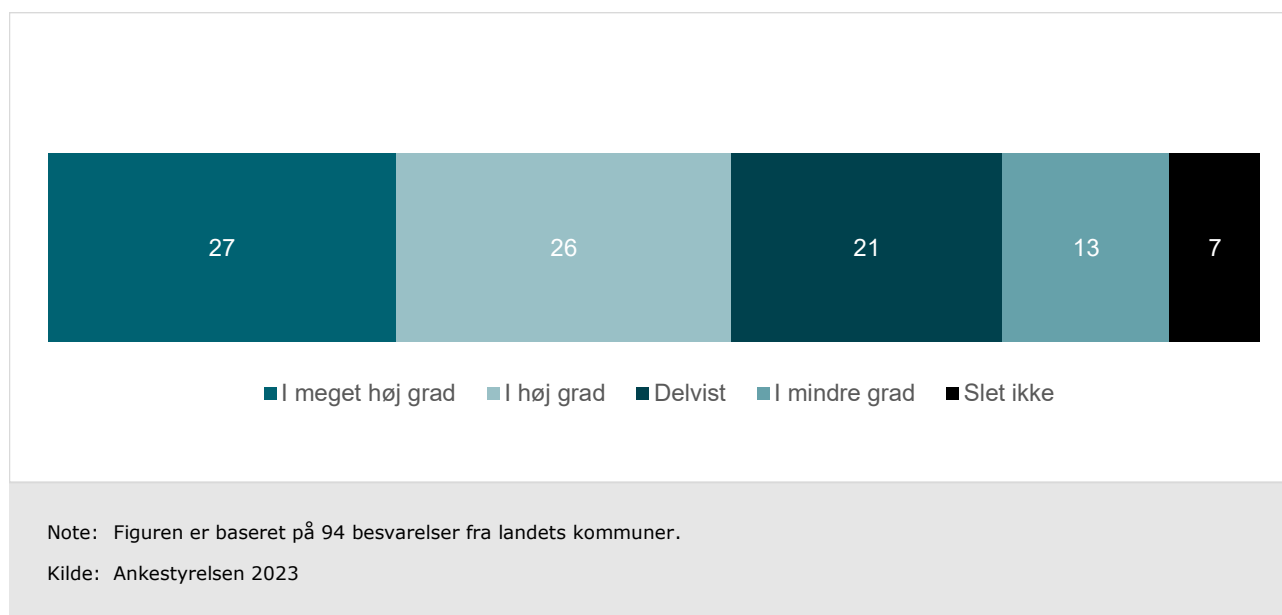
Alle interviewede kommunerne fortæller, at de har oplevet at modtage børnehusets udredninger for sent i forhold til fristen på fire måneder. Den længere ventetid gør, at kommunen i nogle tilfælde enten gennemfører den børnefaglige undersøgelse uden udredningen fra børnehuset for sidenhen at lave en opdatering eller, som en kommune nedenfor beskriver, overskrider fristen:

Langt de fleste af vores overskredne børnefaglige undersøgelser skyldes, at de afventer rapport fra børnehuset. Det bølger lidt frem og tilbage, hvor pressede de er dernede. Jeg synes, der er noget virkelig uhensigtsmæssigt i, at vi skal hurtigt ind og hjælpe de her familier, selvfølgelig tager udredningen den tid, som den tager, men er der en fire måneders frist på en børnefaglige undersøgelse, som vi i forvejen synes er ret lang, og vi tilstræber at gøre det på to måneder, og at vi så nogle gange skal vente seks måneder, det er meget uheldigt. (Kommune)

Bemærkning: Børnehusene skal, jf. servicelovens § 50 b, bidrage til den børnefaglige undersøgelse, hvilket de gør i form af en udredning af barnet eller den unge. Kommunen er i den forbindelse underlagt en frist på fire måneder jf. § 50, stk. 7, i serviceloven. Kommunen kan dog afslutte den børnefaglig undersøgelse på det foreliggende grundlag og efterfølgende indarbejde børnehusets udredning ved at lave et tillæg, så fristen på de fire måneder overholdes.

På landsplan angiver henholdsvis 26 og 27 kommuner, at de enten i høj eller i meget høj grad oplever, at ventetid på børnehusets udredning påvirker, om de kan overholde fire måneders fristen for de børnefaglige undersøgelser. Samtidig angiver 21 kommuner, at de delvist oplever, at ventetiden er udfordrende for overholdelse af fire måneders fristen.

FIGUR 6.4 OPLEVER KOMMUNEN, AT VENTETID PÅ BØRNEHUSETS UDREDNINGER PÅVIRKER, HVORVIDT FIRE-MÅNEDERS FRISTEN FOR DE BØRNEFAGLIGE UNDERSØGELSER KAN OVERHOLDES?

Flere børnehuse og interviewede kommuner fortæller, at ventetiden på forløb i børnehuset generelt varierer, og der særligt ved ferier kan gå lang tid, før udredningerne påbegyndes. En kommune beskriver fx, at det i visse tilfælde kan være det bedste for barnet at udskyde opstarten, så der ikke opstår længere pauser i udredningsforløbet. Imidlertid oplever kommunen, at den senere opstart medfører, at de får svært ved at overholde fristen for den børnefaglig undersøgelse.

Børnehusene kan også opleve, at kommunen ikke indsender sagen til børnehuset med det samme, som de træffer afgørelse

om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse. Det giver børnehuset mindre tid til at gennemføre deres udredning, hvis kommunens frist på de fire måneder skal overholdes.

Børnehusene oplever, at den senere henvisning blandt andet kan bunde i, at kommunen afventer politiets videoafhøring, før de afgør, om de skal henvise til børnehuset (se kapitel 2). Der til kommer, at der til tider kan være ventetid på videoafhøringer, som overskrider politiets frist på syv dage. En kommune beskriver det som følger:

Ventetid er en kæmpe faktor, og det tænker jeg faktisk også i sagerne, hvor der kan være påstande om vold. Det er både politiet, det er jo ikke kun børnehuset. Nogle gange kan der godt gå to uger, før barnet bliver afhørt (...) og børnehuset må ikke gå i gang med deres forløb, før politiet har frigivet barnet. (Kommune)

Ventetid udfordrer aktualitet og opstart af forløb

De interviewede kommuner oplever, at både ventetid på opstart af forløb og ventetid på selve udredningen kan have konsekvenser for udredningens aktualitet, valg af foranstaltning og forældrenes motivation for at støtte op om forløbet i børnehuset.

Længere ventetid kan medføre, at nogle kommuner oplever at stå i en venteposition i forhold til, hvilke indsats der er hensigtsmæssige at iværksætte. Flere af de interviewede kommuner giver eksempler på sager, hvor der er en igangværende foranstaltning, der fortsætter under et forløb i børnehuset, og sager, hvor de iværksætter sideløbende foranstaltninger, mens barnet eller den unge udredes i børnehuset. En kommune beskriver det som følger:

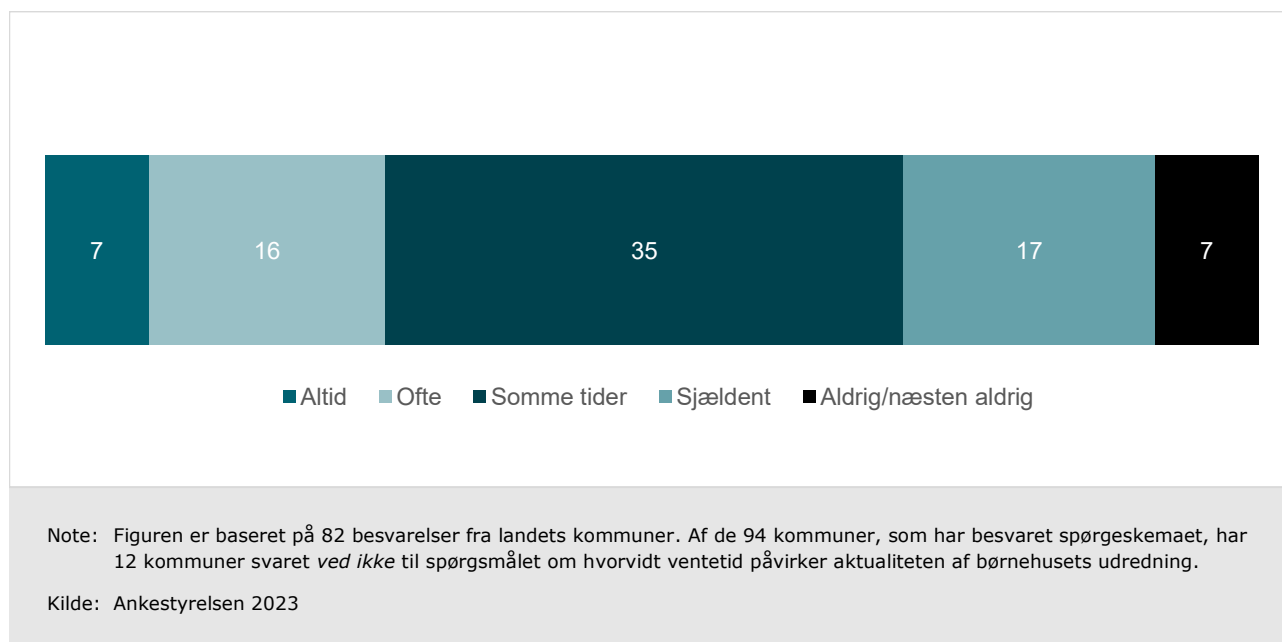
Jeg har lavet en, hvor jeg var nødt til at sige, at jeg vurderede, at jeg ville bibeholde den indsats, der var og samtidig gøre opmærksom på, at jeg faktisk afventede den rapport fra børnehuset, og så ville jeg opdatere den børnefaglige undersøgelse igen i det øjeblik, at den rapport lå der. Det kunne være rart, hvis vi i stedet var færdige nogenlunde inden for den samme tidsramme, sådan at man kunne tage deres udredning med i stedet for, at vi skal afvente igen. (Kommune)

Bemærkning: Kommunen har mulighed for at iværksætte foreløbig eller akut foranstaltning sideløbende med, at en børnefaglig undersøgelse bliver udarbejdet i de tilfælde, hvor sagens karakter taler herfor, jf. servicelovens § 52, stk. 2. Kommunerne har derfor mulighed for at iværksætte foranstaltninger sideløbende med, at børnehuset foretager udredning af barnet.

I sager med lang ventetid på udredningen, kan kommunen have opnået ny viden og i nogle tilfælde have igangsat foranstaltninger, som børnehuset senere anbefaler. Ventetiden på udredningen kan derfor udfordre aktualitet og brugbarheden af børnehusets anbefalinger.

På landsplan giver 16 kommuner udtryk for, at de ofte oplever, at ventetid på børnehusets udredning påvirker, om udredningen er aktuel for det videre forløb. Samtidig angiver 35 af landets kommuner, at de somme tider oplever, at ventetiden påvirker udredningens aktualitet.

FIGUR 6.5 PÅVIRKER VENTETID PÅ BØRNEHUSETS UDREDNING, OM UDREDNINGEN ER AKTUEL FOR DET VIDERE SAGSFORLØB?

Nogle børnehuse udtrykker, at de generelt ikke har ventetid. De børnehuse, der oplever at have ventetid, er opmærksomme på mulige konsekvenser heraf. De beskriver, at de derfor forsøger at mindske ventetiden, og hvis der er ventetid prioriterer de alvorlige sager, så ventetiden, i sager med øget behov for hurtig udredning, ikke bliver lige så lang.

DELTAGELSE PÅ SAGSSAMRÅD

Intentionen med børnehuse er blandt andet at skabe en tværfaglig koordinerende indsats og for at opnå det, er de i sagerne involverede sektors deltagelse på sagssamråd central.

SAGSSAMRÅD

Børnehuset varetager den koordinerende rolle i forhold til at planlægge og afholde sagssamråd for de involverede sektorer. På sagssamrådet foregår en tværfaglig drøftelse i forhold til håndteringen af aktuelle sager i børnehuset. Her bliver forløbet for barnet og familien koordineret, så man tager hensyn til både behandling, efterforskning og sociale indsatser. Hvilke sektorer der deltager, afhænger af den enkelte sag, og deltagerne på samrådet vil bestå af de involverede fagpersoner fra henholdsvis børnehuset, kommunen, politiet og sygehusvæsenet.

Både børnehuse og flere af de interviewede kommuner beskriver, at kombinationen af de forskellige fagligheder på samråd bidrager til at skabe retning for det videre forløb og få belyst sider af sagen, som de forskellige parter enkeltvist ikke har viden omkring.

Kommunernes oplevede udbytte kan derfor også handle om, hvorvidt de oplever, at henholdsvis politiet og sygehusvæsenet deltager på sagssamråd for at sikre det tværfaglige perspektiv på sagen.

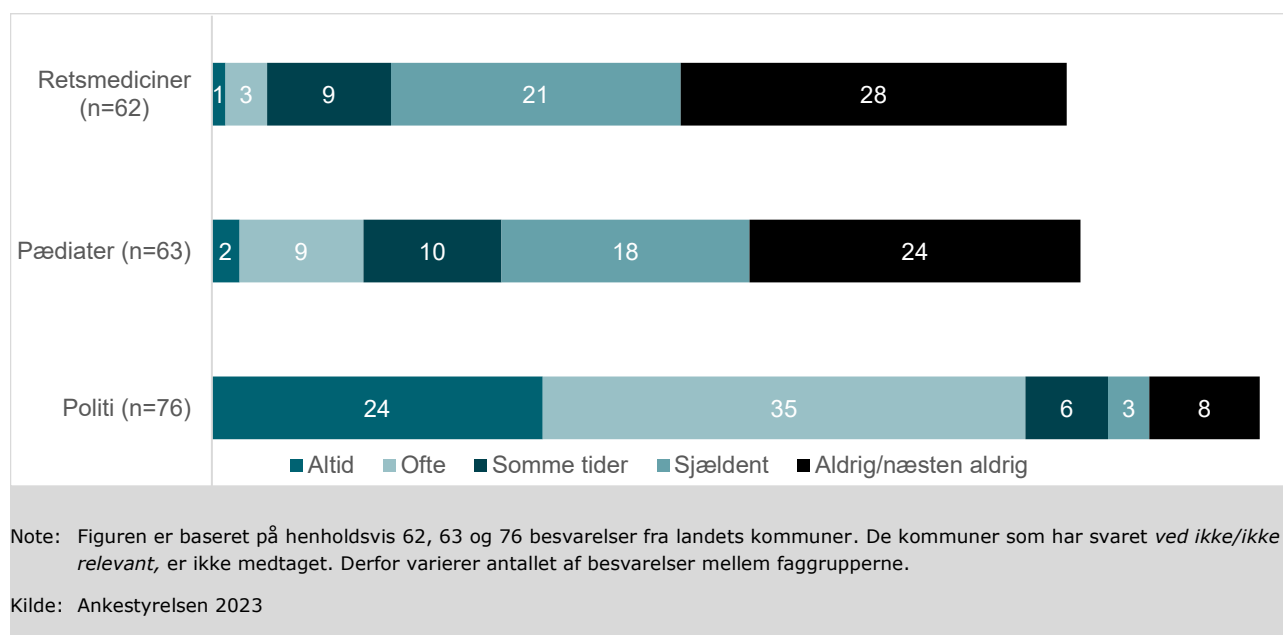
Forskellig praksis for deltagelse

Det fremgår af interview med børnehuse og kommuner, at der på tværs af landet er forskellig praksis i forhold til, hvorvidt og hvor ofte henholdsvis sygehusvæsenet og politiet deltager på sagssamråd. Nogle steder deltager sygehuset altid, andre steder systematisk en gang ugentligt og nogle steder deltager de næsten aldrig. Flere børnehuse beskriver også, at der er variation i forhold til politiets deltagelse afhængig af politikreds, hvor for eksempel travlhed eller manglende prioritering kan påvirke, om politiet deltager i sagssamråd.

Kigger vi på landsplan fremgår det af spørgeskemaundersøgelsen, at politiet deltager på sagssamråd i højere grad end sygehusvæsenet. 59 af de medvirkende kommuner angiver, at politiet enten altid eller ofte deltager på samråd. Imidlertid beskriver otte kommuner, at politiet aldrig deltager. Hvis man ser på henholdsvis pædiater og retsmedicinere ser det anderledes ud. Her angiver kun fire kommuner, at retsmedicineren enten altid

eller ofte deltager og 11 kommuner angiver, at pædiaterne enten altid eller ofte deltager.

TABEL 6.6 HVOR OFTE HAR FØLGENDE FAGGRUPPER DELTAGET PÅ SAGSSAMRÅD I BØRNEHUSET DE SENESTE TRE ÅR?

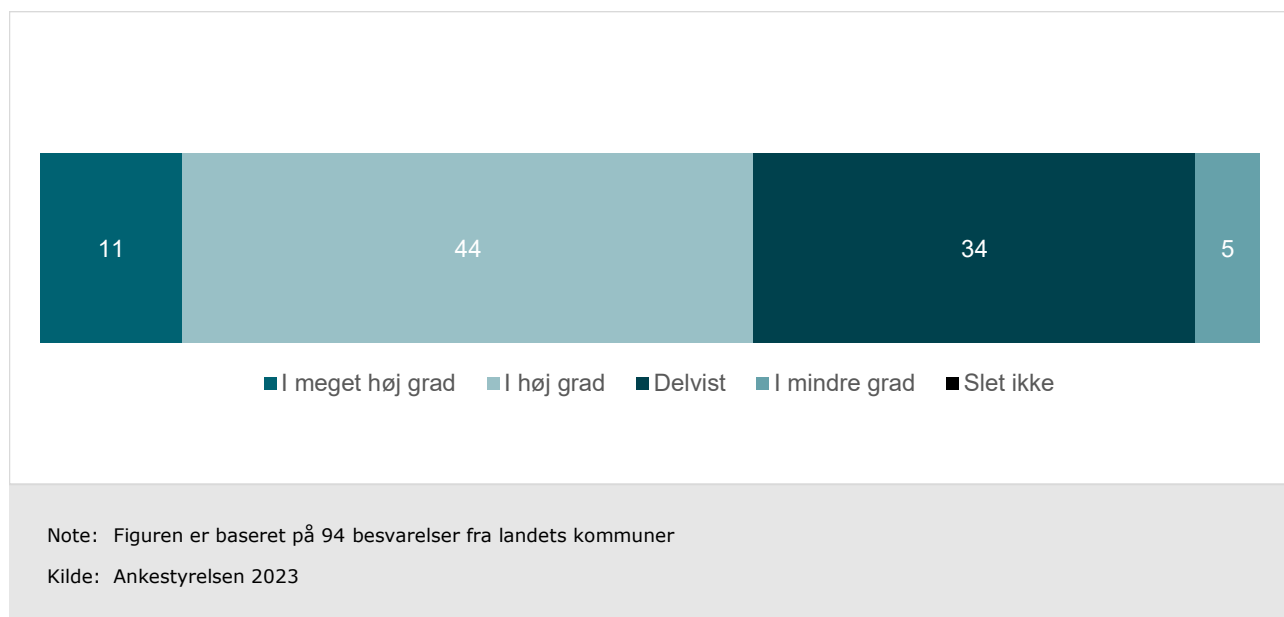
Oplevelsen af, at en tværfaglig indsats opnås

Flere børnehuse finder det problematisk, at politi eller sygehusvæsen ikke deltager på de sagsamråd, hvor det ellers er relevant. Børnehuse beskriver, at kommunen i de tilfælde kan opleve, at de ikke får det forventede udbytte.

Det er klart, at hvis politiets tendens er, at de falder mere og mere ud af samarbejdet for eksempel på sagsamrådsmødet, hvor vores kommuner kommer, så kunne kommunerne godt finde på at sige, "vi får ikke den vare, vi har betalt for. Vi får jo ikke det tværsektorielle, selvom det er en del af børnehuset". (Børnehus)

Når vi på landsplan spørger til kommunernes oplevelse af, om lovens hensigt med børnehuset opnås i forhold til at sikre den tværfaglige indsats, svarer 55 kommuner, at intentionen opnås i enten høj eller meget høj grad. Ingen af de 94 kommuner svarer, at det slet ikke opnås.

FIGUR 6.7 OPNÅS LOVENS HENSIGT MED BØRNEHUSET I FORHOLD TIL AT SIKRE EN KOORDINERET TVÆRFAGLIG INDSATS?

I de gennemførte interview kan vi finde forskellige forklaringer på, at en stor del af landets kommuner i spørgeskemaundersøgelsen oplever, at intentionen med børnehusene opnås, samtidig med at de oplever, at sygehusvæsnet sjældent deltager.

Nogle af de interviewede kommuner beskriver fx, at det ikke altid er relevant, at sygehusvæsnet deltager på sagssamråd, da det afhænger af den enkelte sag. I forlængelse heraf beskriver en kommune, at de har en oplevelse af, at de relevante parter bliver indkaldt til sagssamråd, og finder det derfor ikke problematisk, hvis politiet eller sygehusvæsnet ikke deltager. Hertil kommer, at flere af de interviewede kommuner beskriver, at når henholdsvis politi eller sygehusvæsnet ikke deltager på sagssamråd, sender de i stedet en skriftlig status, så tværfagligheden fortsat sikres.

BILAG 1

Metode

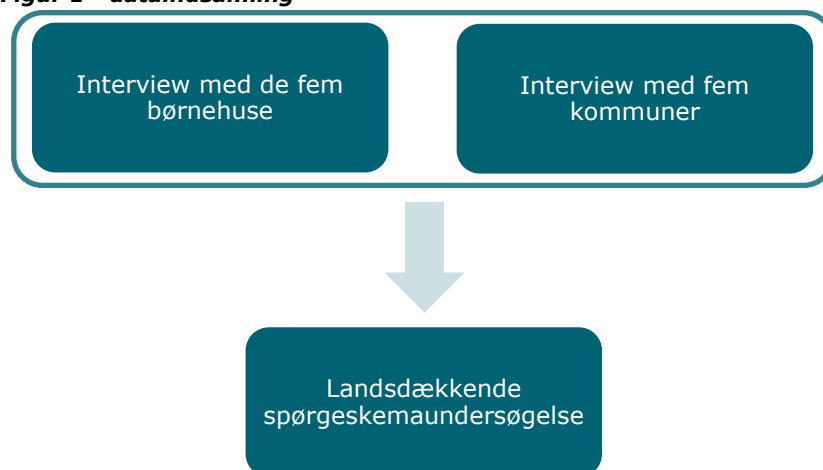
I dette bilag beskriver vi undersøgelsens metoder og datagrundlag. Undersøgelsens data er baseret på følgende kilder:

- Fem gruppeinterview med rådgivere og teamledere på børne- og familieområdet, som har erfaring med brugen af børnehuse fra fem forskellige kommuner.
- Fem gruppeinterview med ledere og medarbejdere fra de fem børnehuse.
- En landsdækkende spørgeskemaundersøgelse udsendt til teamledere eller faglige koordinators på børne- og familieområdet i 97 kommuner⁸.

UNDERSØGELSESDSIGN

Dataindsamlingen er inddelt i to sekventielle faser. I første fase afholdte vi interview med børnehuse og kommuner, mens vi i anden fase afviklede en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse. Faserne er afbilledet i figuren nedenfor.

Figur 1 - dataindsamling

Det sekventielle design har gjort det muligt at identificere forskellige bud på forhold, der kan have betydning for kommunernes brug af børnehuset set ud fra hhv. fem kommuners og børnehusernes perspektiv. De identificerede forhold har herefter informeret spørgeskemaundersøgelsen, hvor det kvantitativt er blevet undersøgt, i hvor høj grad de forskellige forhold gør sig gældende på tværs af alle landets kommuner.

⁸ Læsø kommune har en aftale om forpligtende kommunalt samarbejde med Frederikshavn Kommune på området

FASE 1 - GRUPPEINTERVIEW

I dataindsamlingens første fase gennemførte vi gruppeinterviews med hhv. repræsentanter fra de fem børnehuse og ledere og rådgivere i de fem kommuner.

Interview med kommuner

Interview med repræsentanter fra fem forskellige kommuner fandt sted i de respektive kommuner. Repræsentanterne bestod af rådgivere og teamledere eller fagligkoordinatorer inden for børne- og familieområdet, som havde erfaring med at bruge børnehuset.

De fem kommuner er udvalgt på baggrund af kommunistørrelse og geografisk placering, så alle fem regioner er repræsenteret. De deltagende kommuner benytter således hver et af de fem børnehuse. Derudover har vi ud fra data fra Socialstyrelsen⁹ udvalgt kommuner, som benytter børnehuset i forskellig grad. Hermed bliver det muligt både at belyse, hvilke forhold der påvirker, at kommunen benytter børnehuset, samt hvilke forhold, der kan medføre, at de undlader at benytte børnehuset.

Formålet med kommuneinterviewene har været at kortlægge, hvilke forhold, der påvirker kommunens brug af børnehuset. Interviewene har bidraget med viden om både praktiske omstændigheder og samarbejdsforhold, som er af betydning for brugen af børnehuset.

Interview med børnehuse

I interview med repræsentanter fra de fem regionale børnehuse deltog ledere, psykologer og koordinatorer. Alle interview er afholdt i børnehuset. Flere af børnehusene har satellitter, ved ét interview, deltog også repræsentanter fra den tilhørende satellit.

Interview med repræsentanter fra børnehusene havde til formål at kortlægge, hvilke forhold der kan påvirke kommunens brug af børnehuset. Herunder et særligt fokus på, hvilke årsager børnehusene oplever, der kan være til, at kommunerne undlader at involvere børnehuset i de tilfælde, hvor de burde jf. bekendtgørelsen. Børnehusene bidrager med kendskab til kommunernes brug, og har dermed større mulighed for at se mønstre i kommunernes brug generelt. Børnehusene er desuden specialiseret på området, men har ikke myndighedsansvaret i sagen, derfor har børnehusene bidraget med andre perspektiver og forhold af betydning for brugen.

⁹ Socialstyrelsen (2020) Årsstatistik om de danske børnehuse 2019

Databehandling

Interview med børnehuse og kommuner blev optaget med diktafon og derefter transskriberet. Transskriptionerne er herefter blevet kodet med afsæt i et kodetræ, som bygger på bekendtgørelsen om børnehuse og identificerede forhold, som påvirker brugen heraf.

Høring

Interviewpersonerne har fået citater og relevante uddrag af rapporten, der bygger på interview med dem, i høring forud for færdiggørelsen af rapporten.

FASE 2 - SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

På baggrund af interview med både børnehuse og kommuner har vi udformet et spørgeskema, der er blevet sendt til myndighedsledere på børne- og familieområdet i 97¹⁰ af landets kommuner.

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen har været at kortlægge, i hvor høj grad flere af de identificerede betydende forhold gør sig gældende på landsplan. Spørgeskemaundersøgelsen bidrager således med et kvantitativt perspektiv, som ikke kommer til udtryk gennem interview.

Af landets adspurgte 97 kommuner er 94 repræsenteret i undersøgelsen og svarprocenten er hermed på 97 pct. På visse områder har børnehusene forskellig praksis. Derfor er det ikke alle spørgsmål i undersøgelsen, der har været relevant for samtlige kommuner. Vi har derfor kategorisk valgt at udtage *ved ikke/ikke relevant* kategorien fra vores figurer. Derfor summerer alle figurer ikke til 94 besvarelser.

¹⁰ Læsø kommune har en aftale om forpligtende kommunalt samarbejde med Frederikshavn Kommune på området